

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Серія: Навчально-методичні посібники

**Сірко Р.Б.
Соцька А.М.
Соцький А.М.
Мельничук Р.В.**

**ПОДАТКОВЕ ПРАВО
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

Чернівці-2026

УДК 347.73(477)(073)
П44

Рекомендовано Вченою радою
ПВНЗ «Європейський університет»
(протокол №4 від 29 квітня 2026 р.)

Сірко Ростислав Богданович – д.ю.н., професор, директор Чернівецької філії ПВНЗ «Європейський університет»

Соцька Алла Миколаївна – д.ю.н., доцент кафедри державно правових дисциплін ПВНЗ «Європейський університет»

Соцький Андрій Михайлович – к.ю.н., доцент кафедри державно правових дисциплін ПВНЗ «Європейський університет»

Мельничук Роман Васильович – к.ю.н., доцент кафедри державно правових дисциплін ПВНЗ «Європейський університет»

Рецензенти:

Кравцов Денис Володимирович – к.ю.н., доцент, викладач кафедри адміністративного права і процесу Одеського державного Університету внутрішніх справ.

Новицька Наталія Борисівна – д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету.

Сірко Р.Б., Соцька А.М., Соцький А.М., Мельничук Р.В.

П44 Податкове право: навч.-метод. посіб. (Серія «Навчально-методичні посібники»). Чернівці: Технодрук, 2026. 92 с..

Навчально-методичний посібник «Податкове право» присвячений комплексному висвітленню основ податкового законодавства України. У ньому розглядаються ключові теоретичні та практичні питання: поняття та система податкового права, джерела, податковий контроль та відповідальність та порушення податкового законодавства та ін.

Навчально-методичний посібник містить навчально-методичні матеріали з податкового права, завдання для роботи на семінарських заняттях та для самостійної роботи, теми рефератів, питання на іспит, рекомендована література та нормативно-правові акти, які дозволять студентам краще засвоїти, закріпити та систематизувати вивчений матеріал.

Посібник призначений для студентів юридичних факультетів, викладачів, працівників контролюючих органів та інших. Навчально-методичний посібник буде корисним студентам юридичних спеціальностей ВУЗів, магістрам, аспірантам, викладачам, науковим співробітникам тощо. Питання, що розглянуті у посібнику можуть бути корисними для працівників податкового служби тощо.

УДК 347.73(477)(073)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	11
ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ ЛЕКЦІЙ	12
ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	37
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ.....	49
ТЕСТИ, КЕЙСИ ТА ЗАВДАННЯ.....	51
ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ.....	58
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	61
ДОДАТОК	
Шаблони процесуальних документів у податкових спорах	66

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Податкове право є одним із ключових інститутів фінансового права та основою функціонування публічних фінансів держави. В умовах інтеграційних процесів, реформування податкової системи України, цифровізації адміністрування податків, удосконалення контролюючих механізмів та наближення законодавства до стандартів ЄС знання податкового права набувають особливої важливості.

Володіння нормами податкового законодавства є необхідною компетентністю для юристів, державних службовців, працівників фінансових органів та суб'єктів підприємництва. Дисципліна формує вміння орієнтуватися у складних механізмах оподаткування, аналізувати правові наслідки фінансових операцій, оцінювати ризики податкових правопорушень та застосовувати правові норми у практичній діяльності.

Актуальність курсу також зумовлена постійними змінами податкового законодавства, необхідністю швидкої адаптації правозастосовної практики та важливою роллю податків у соціально-економічному розвитку держави.

Дисципліна «Податкове право» охоплює комплекс правових норм, що регулюють встановлення, зміну, справляння та контроль за сплатою податків і зборів. У межах курсу вивчаються: структура податкової системи, загальнодержавні та місцеві податки, правовий статус платників і контролюючих органів, порядок адміністрування податків, види податкового контролю, юридична відповідальність за порушення податкового законодавства.

Курс передбачає засвоєння теоретичних положень, аналіз нормативно-правових актів, вивчення судової практики та опанування практичних навичок застосування податкових норм у діяльності суб'єктів господарювання та органів державної влади.

Особлива увага приділяється податковим правовідносинам, електронним сервісам ДПС, механізмам оскарження результатів перевірок, протидії ухиленню від оподаткування та використанню інструментів податкового планування в межах закону.

Предметом дисципліни є сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері встановлення, зміни, справляння податків і зборів, виконання податкових обов'язків, здійснення податкового контролю та застосування відповідальності за порушення податкового законодавства.

До предмета входять також відносини між державою, платниками податків та контролюючими органами щодо адміністративних процедур, оскарження рішень, ведення податкового обліку й забезпечення належного функціонування податкової системи.

Метою навчальної дисципліни «Податкове право» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про правові засади функціонування податкової системи України, розвиток умінь застосовувати норми

податкового законодавства на практиці, здійснювати правовий аналіз податкових ситуацій, забезпечувати належне виконання податкових обов'язків та захист прав платників податків.

Завдання навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає виконання таких основних завдань:

1. Теоретичні завдання:

сформувати у студентів розуміння сутності податків, їх функцій, принципів та ролі в державному управлінні;

засвоїти структуру податкової системи України та її елементи;

ознайомити з нормативно-правовою базою податкового права.

2. Аналітичні завдання:

навчити аналізувати норми податкового законодавства та застосовувати їх до конкретних правових ситуацій;

розвивати здатність оцінювати правові наслідки фінансово-господарських операцій.

3. Практичні завдання:

сформувати навички складання податкової звітності;

навчити працювати з електронними сервісами ДПС;

опанувати порядок здійснення податкового контролю та механізмів оскарження рішень контролюючих органів.

4. Професійно-ціннісні завдання:

сприяти формуванню відповідального ставлення до виконання податкових обов'язків;

виховувати повагу до принципів законності та доброчесності у сфері оподаткування.

Метою проведення **семінарських занять** – є формування у студентів системи правових знань з курсу «Податкове право», основою яких є набуття практичних навичок щодо використання теоретичних знань та вміле застосування нормативних актів у процесі здійснення практичної діяльності у відповідному фаховому напрямку.

Під час семінарських занять за результатом виставляється диференційована оцінка. При цьому враховується повнота і правильність відповіді, вміння проаналізувати законодавство тощо.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

з навчальної дисципліни «Податкове право»

Загальні поради щодо вивчення дисципліни:

1. Дисципліна потребує системного підходу — рекомендується починати підготовку з основних категорій: податок, збори, платник, база оподаткування, об'єкт, ставки.

2. При вивченні кожної теми користуйтеся Податковим кодексом України у чинній редакції.

3. Використовуйте офіційні джерела:

сайт Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua),

сайт Державної податкової служби України,

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (реєстр рішень судів).

4. Звертайте увагу на оновлення законодавства – податкове право є однією з найдинамічніших галузей.

Рекомендації щодо підготовки до лекцій:

Перед лекцією ознайомтесь із темою, випишіть основні питання.

Звертайте увагу на структурні елементи податкових норм.

Фіксуйте приклади з практики, які наводить викладач.

Рекомендації щодо підготовки до практичних занять:

1. Опрацьовуйте норми Податкового кодексу, на які вказано у темі.

2. Розв'язуйте кейси, зосереджуючись на:

визначенні проблеми;

аналізі відповідних норм;

формулюванні висновку;

аргументації своїх позицій.

3. Порівнюйте різні точки зору щодо спірних питань.

4. Звертайте увагу на судову практику Верховного Суду.

Реферат – це індивідуальне завдання, яке сприяє розширенню та поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни, формує навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, митним законодавством, практичними завданнями.

Методичні рекомендації щодо написання рефератів.

1. Структура реферату

Реферат має складатися з таких елементів:

Титульна сторінка (за вимогами закладу освіти).

Зміст.

Вступ (1-1,5 стор.):

актуальність теми;

мета і завдання роботи;

об'єкт і предмет дослідження.

Основна частина (8-12 стор.):

виклад теоретичного матеріалу;

аналіз законодавства;

сучасні наукові підходи;

приклади з практики (за наявності).

Висновки (1-2 стор.):

узагальнення результатів;

формулювання власної позиції;

пропозиції щодо вдосконалення законодавства або практики.

Список використаних джерел.

Додатки (за потреби).

2. Вимоги до оформлення

Обсяг: 12-18 сторінок.

Шрифт: Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал 1,5, поля 2 см.

Нумерація сторінок: з 2-ї сторінки (титул не нумерується).

Посилання - у вигляді:

[1, с. 12] або (Закон України «...», ст. 5).

Список літератури оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015.

3. Вимоги до змісту

Реферат має носити аналітичний, а не лише описовий характер.

Обов'язковий аналіз чинного законодавства, зокрема КУпАП, КАС України, профільних законів.

Бажано використовувати:

практику органів виконавчої влади;

судову практику (ЄДРСР);

наукові публікації.

4. Основні помилки, яких слід уникати
надмірне переписування тексту законів;

використання застарілих джерел;

відсутність логічної структури;

відсутність висновків;

відсутність посилань на джерела.

5. Підготовка до екзамену

1. Підготуйте короткі конспекти до кожного питання білета.

2. Вивчайте структури податків (об'єкт, база, ставка, пільги, строки).

3. Тренуйтеся розв'язувати практичні завдання.

4. Засвойте алгоритми адміністративного та судового оскарження.

5. Повторіть види відповідальності та склади податкових правопорушень.

6. Практикоорієнтовані навички, які слід сформувати

вміння складати податкові декларації;

вміння готувати відповідь на акт перевірки;

вміння визначати податкові наслідки господарських операцій;

навички визначення податкової бази та податкового кредиту;

розуміння процесів електронного адміністрування ПДВ та ЄСВ.

Рекомендації щодо роботи з кейсами:

1. Уважно читайте фабулу задачі.

2. Визначайте вид податку й норму, яку необхідно застосувати.

3. Формулюйте проблему (що оскаржується, що порушено).

4. Наводьте норму ПКУ, яка регулює відповідне питання.

5. Застосовуйте аналогії з практики Верховного Суду.

6. Робіть чіткі та лаконічні висновки.

8. Academic Integrity / Академічна доброчесність

Студент повинен дотримуватися вимог академічної доброчесності:

самостійне виконання завдань;

посилання на джерела;

недопущення плагіату, фабрикації та фальсифікації даних;

повага до інтелектуальної власності.

9. Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України.
2. Бюджетний кодекс України (фрагментарно).
3. Наукові праці з теорії податкового права (монографії, статті).
4. Судова практика Верховного Суду у податкових спорах.
5. Методичні матеріали ДПС України.
6. OECD Tax Guidelines.
10. Електронні ресурси
офіційний портал ДПС України;
Електронний кабінет платника податків;
портал Верховної Ради України;
Taxation and Customs Union (ЄС);
OECD Tax Database.

Самостійна робота студентів є одним з найважливіших видів навчальної підготовки, вона сприяє глибокому засвоєнню дисципліни, формуванню наукового світогляду, набуттю навичок правильного застосування правових норм. Метою самостійної роботи є надання можливості студентам закріпити і поглибити знання з основних тем навчальної дисципліни та тем, що розглядаються на лекційних та семінарських заняттях, формування у студентів навичок самостійного користування нормативно-правовими актами, здійснення контролю за самостійним вивченням студентами рекомендованої наукової та навчальної літератури тощо.

Самостійна робота повинна здійснюватися систематично. В процесі підготовки необхідно органічно поєднати засвоєння теоретичних та практичних знань. Навчально-методичним підґрунтям повинні бути конспекти лекцій, підручники, посібники, нормативно-правові акти, а також рекомендована спеціальна література. Головне завдання полягає у розвитку здібностей усвідомлювати найважливіші категорії дисципліни.

При самостійній підготовці студенти повинні опрацювати споріднені питання, що обговорювалися на заняттях, проаналізувати необхідні нормативно-правові акти і, якщо потрібно, зробити витяги з них, законспектувати основні положення праць зі списку рекомендованої літератури, скласти тези своїх доповідей, а також потрібну інформацію, що може відображатися у рефератах.

Методична структура курсу. Викладання дисципліни здійснюється у формі лекцій, проведення семінарських занять та самостійної роботи студентів.

Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу безпосередньо викладачем. Лекції охоплюють основний матеріал навчальної дисципліни. Мета лекції – формування теоретичної та методологічної основи для поступового засвоєння основних положень курсу. У ряді випадків лекція виступає в якості основного джерела інформації: якщо деякі теми або питання не знайшли свого відображення в підручниках та навчальних

посібниках, якщо мають місце зміни в законодавстві, якщо окремі теми або питання є складними для засвоєння при самостійному вивченні.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, на якому студентами вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у студентів практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем організовується дискусія по проблемним питанням теорії та практики митного права. Викладачем оцінюються виступи студентів, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати власну позицію.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у поза аудиторний час. Мета самостійної роботи – засвоїти в повному обсязі навчальну програму і сформувати самостійність як важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни – засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота студентів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять. До основних форм самостійної роботи студентів належать такі: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, рекомендованих нормативних актів та літератури; вивчення та конспектування питань, передбачених для самостійного опрацювання; розв’язування задач; підготовка до семінарських занять; підготовка до різних форм поточного контролю; підготовка до заліку.

Метод навчання – взаємопов’язана діяльність викладача та студентів, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

Контроль знань студентів – це невід’ємна і важлива частина процесу навчання, відповідальний етап на шляху від незнання до знання, від неповного знання до більш точного і більш повного.

1. **Поточний контроль знань** на лекційних і практичних заняттях (у формі усного опитування, письмових тестів, вирішення практичних завдань) є засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) студентами навчального матеріалу.

2. **Модульний контроль знань** (у формі письмової модульної контрольної роботи) є показником якості вивчення студентами окремих розділів, тем і пов’язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів.

3. **Підсумковий контроль знань** (у формі заліку) є показником дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і глибиною та вміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

Підсумкова оцінка, виражена за 100-бальною шкалою, переводиться в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до наведеної таблиці:

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота
	Лекції	Практичні	
Тема 1. Поняття, предмет і система податкового права України	2	2	5
Тема 2. Податкове законодавство України. Принципи оподаткування	2	2	6
Тема 3. Податкові органи та їх повноваження	2	2	5
Тема 4. Права та обов'язки платників податків	2	2	5
Тема 5. Податкова звітність: порядок складання та подання	-	-	8
Тема 6. Податковий контроль: види, форми, порядок проведення	2	2	6
Тема 7. Відповідальність за порушення податкового законодавства	2	2	5
Тема 8. Загальнодержавні податки та збори	2	2	5
Тема 9. Місцеві податки та збори	2	2	5
Тема 10. Оскарження рішень контролюючих органів	-	-	8
Разом:	16	16	58

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1.

Тема 1. Поняття, предмет і система податкового права України (2 год.)

1. Сутність податку та збору.
2. Предмет і метод податкового права.
3. Податково-правові відносини: ознаки, суб'єкти, об'єкти, зміст.
4. Система податкового права: загальна та особлива частини.

Основний зміст

1. Сутність податку та збору

Податок – це обов'язковий, безповоротний та безоплатний платіж, що справляється з фізичних та юридичних осіб до бюджетів різних рівнів у порядку та на умовах, встановлених Податковим кодексом України. Податок є економічною категорією, що відображає розподільчі відносини між державою та платниками, спрямовані на формування фінансової основи діяльності держави.

Ознаки податку:

Обов'язковість – сплата забезпечується державним примусом.

Безповоротність – платник не отримує еквівалентної компенсації.

Індивідуальна безоплатність – сплата не пов'язана із конкретною послугою держави.

Законодавчий характер – податки встановлюються виключно законом.

Ціль загальнодержавного значення – формування бюджетів та реалізація державних функцій.

Поняття збору (плати, внеску):

Збір – обов'язковий платіж, сплата якого є умовою вчинення державними органами певних дій (адміністративних, реєстраційних, дозвільних тощо) щодо платника.

Відмінність від податку:

збір має еквівалентний характер, тобто платник отримує певну послугу чи право (наприклад, судовий збір, плата за ліцензію);
має цільовий характер.

2. Предмет і метод податкового права

Предмет податкового права

Предметом податкового права є суспільні відносини, що виникають у процесі:

- встановлення податків та зборів;
- визначення елементів податку;
- адміністрування податків;
- здійснення податкового контролю;

виконання податкового обов'язку;
притягнення до відповідальності за податкові правопорушення;
оскарження рішень контролюючих органів.

Ці правовідносини мають владно-майновий характер, оскільки ґрунтуються на владних повноваженнях держави і пов'язані з майновими обов'язками платників.

Методи податкового права

Податкове право використовує такі основні методи правового регулювання:

1. Імперативний метод (домінуючий)
базується на владних приписах;
відносини характеризуються нерівністю сторін (держава – платник);
використовується для встановлення обов'язків, обмежень, відповідальності.
2. Диспозитивний метод (допоміжний)
Застосовується у випадках, коли закон дозволяє вибір:
вибір системи оподаткування (загальна, спрощена);
вибір методу обліку доходів;
застосування податкових пільг (за наявності умов).
3. Метод рекомендацій
Зустрічається у сфері податкового консультування, роз'яснень ДПС.

3. Податково-правові відносини: ознаки, суб'єкти, об'єкти, зміст

Ознаки податково-правових відносин

Публічно-правовий характер – базуються на імперативних нормах.

Майновий зміст - пов'язані зі сплатою грошових коштів.

Структурованість і формалізованість – регулюються Податковим кодексом України.

Владність – участь органу державної влади є обов'язковою.

Інформаційно-облікова складова – подання звітності, ведення обліку.

Суб'єкти податково-правових відносин

1. Платники податків – фізичні, юридичні особи, нерезиденти.
2. Контролюючі органи – Державна податкова служба України, Держмитслужба.
3. Органи державної влади, що беруть участь у розподілі бюджетних ресурсів.

4. Податкові агенти.

5. Особи, які несуть солідарну або субсидіарну відповідальність.

Об'єкти податкових правовідносин

доходи, прибуток, майно;

операції з постачання товарів, робіт, послуг;

об'єкти нерухомості, транспорт;

об'єкти митного оподаткування.

Зміст податкових правовідносин

Включає:

права платників (на пільги, інформацію, оскарження);
обов'язки (сплата податків, подання декларацій);
повноваження контролюючих органів (контроль, перевірки).

Структура правовідносин: юридичний факт → права та обов'язки сторін
відповідальність у разі порушення.

4. Система податкового права: загальна та особлива частини

Податкове право як галузь складається із двох взаємопов'язаних частин:

1. Загальна частина

Охоплює норми, що встановлюють:
принципи податкового законодавства;
систему податків і зборів;
основні поняття, категорії та терміни;
правовий статус платників та контролюючих органів;
загальні правила адміністрування податків;
порядок оскарження рішень, відповідальність за порушення.

2. Особлива частина

Містить норми, що регламентують конкретні види податків:

податок на прибуток підприємств;

ПДВ;

акцизний податок;

податок на доходи фізичних осіб;

рентні платежі;

екологічний податок;

місцеві податки та збори тощо.

Кожен податок має власну структуру:

платник, об'єкт, база оподаткування;

ставка, податкові періоди;

пільги, строки та порядок сплати.

Висновки до лекції

Податкове право – це галузь публічного права, що регулює владно-майнові відносини між державою та платниками податків у процесі встановлення, адміністрування та сплати податків. Його предметом є комплекс податкових правовідносин, методами — переважно імперативні приписи. Податкове право має чітку систему: загальна частина встановлює універсальні засади, а особлива — врегульовує порядок справляння конкретних податків і зборів.

Лекція 2.

Тема 2. Податкове законодавство України. Принципи оподаткування (2 год.)

1. Нормативно-правові акти з питань оподаткування.
2. Принципи податкової політики.

3. Податковий кодекс України: структура та характеристика.
4. Міжнародні договори з оподаткування.

Основний зміст

1. Нормативно-правові акти з питань оподаткування

Податкове законодавство України – це система нормативно-правових актів, що регулюють встановлення, зміну та скасування податків і зборів, порядок адміністрування, права й обов'язки платників і контролюючих органів, а також процедури податкового контролю та відповідальності.

Система джерел податкового законодавства:

1. Конституція України
визначає принципи побудови податкової системи (ст. 67);
закріплює обов'язок кожного сплачувати податки та збори у порядку та розмірах, установлених законом.
2. Податковий кодекс України (ПКУ)
головний кодифікований акт;
встановлює загальні засади оподаткування, систему податків та елементи кожного податку.
3. Закони України
регулюють окремі питання: бюджетні відносини, митне регулювання, трансфертне ціноутворення, амністію капіталів.
4. Міжнародні договори
є частиною податкового законодавства;
мають пріоритет над нормами внутрішнього права (крім Конституції).
5. Підзаконні нормативні акти
постанови Кабінету Міністрів України;
накази Міністерства фінансів (затверджують форми декларацій, порядки обліку);
акти Національного банку щодо валютного регулювання;
роз'яснення ДПС (індивідуальні та узагальнюючі податкові консультації).
6. Рішення органів місцевого самоврядування
встановлюють місцеві податки і збори (земельний податок, податок на нерухомість, єдиний податок для окремих груп).

2. Принципи податкової політики

Принципи податкової політики – це основні ідеї, підходи та вимоги, на яких ґрунтується формування та функціонування податкової системи держави. Принципи закріплені у ст. 4 ПКУ та відповідають міжнародним стандартам.

Основні принципи оподаткування в Україні:

1. Загальність оподаткування

Усі особи, які мають об'єкти оподаткування, зобов'язані сплачувати податки.

2. Рівність усіх платників перед законом

Заборона дискримінації, рівні правила для всіх суб'єктів.

3. Невідворотність обов'язку сплати

Податкові обов'язки підлягають безумовному виконанню.

4. Фіскальна достатність

Податки мають забезпечувати формування необхідних доходів бюджету.

5. Економічність оподаткування

Витрати на адміністрування не повинні перевищувати доходи від податків.

6. Ефективність податкової системи

Система має стимулювати розвиток економіки.

7. Соціальна справедливість

Оподаткування враховує рівень доходів і спроможність платника (прогресивність).

8. Стабільність

Норми оподаткування не можуть змінюватися частіше, ніж раз на півроку; зміни набирають чинності з нового бюджетного періоду.

9. Рівномірність і зручність сплати

Податкова політика повинна забезпечувати передбачуваність і зручність сплати.

10. Прозорість і доступність інформації

Платник повинен мати можливість ознайомитися з умовами оподаткування.

3. Податковий кодекс України: структура та характеристика

Податковий кодекс України (2010 р.) є основним кодифікованим актом у податковій сфері. Він систематизує норми, які раніше містилися в десятках законів і підзаконних актів.

Структура Податкового кодексу України:

1. Загальна частина (розділи I–X)

Містить:

принципи оподаткування;

систему податків і зборів;

статус платників і контролюючих органів;

правила обліку, звітності, перевірок;

процедури: податковий контроль, оскарження, відповідальність;

норми щодо адміністрування: податковий борг, податкові консультації.

Функція загальної частини: універсальне застосування до всіх податків.

2. Особлива частина (розділи XI–XX)

Регулює конкретні податки:

податок на прибуток;

ПДВ;
акцизний податок;
ПДФО та військовий збір;
рендні платежі;
плата за землю;
екологічний податок;
місцеві податки і збори.

У кожному розділі визначаються елементи податку: платники, об'єкт, база, ставки, пільги, строки, порядок сплати.

Характеристика ПКУ

єдина структура для всієї податкової системи;
кодифікований характер (замість численних окремих законів);
сприяє уніфікації та системності регулювання;
встановлює механізми захисту платників;
передбачає процедури взаємодії між платником та державою.

4. Міжнародні договори з оподаткування

Україна є учасницею значної кількості міжнародних договорів у сфері оподаткування, переважно щодо уникнення подвійного оподаткування.

Роль міжнародних договорів:

запобігання подвійного оподаткування доходів і майна;
розподіл податкових прав між державами;
взаємний обмін податковою інформацією;
протидія ухиленню від оподаткування та BEPS.

Види міжнародних договорів:

1. Конвенції про уникнення подвійного оподаткування

Україна має понад 70 таких договорів (з ЄС, США, Канадою, країнами Азії).

Вони регулюють:

порядок оподаткування доходів підприємницької діяльності;
дивідендів, процентів і роялті;
доходів від нерухомого майна;
морського й повітряного транспорту;
доходів фізичних осіб.

2. Многосторонні міжнародні акти

MLI-конвенція (для імплементації заходів BEPS);

правила автоматичного обміну податковою інформацією (CRS).

3. Угоди про митне співробітництво

Опосередковано впливають на податкове адміністрування.

Пріоритет міжнародних договорів

Якщо міжнародний договір встановлює інші правила, ніж ПКУ, застосовуються правила міжнародного договору (ст. 3 ПКУ).

Висновки до лекції

Податкове законодавство України є складною та багаторівневою системою, у центрі якої знаходиться Податковий кодекс. Податкові відносини регулюються принципами, що забезпечують стабільність, справедливість та ефективність оподаткування. Важливу роль відіграють міжнародні договори, які інтегрують Україну у світову податкову систему та забезпечують уніфіковані правила оподаткування транскордонних доходів.

Лекція 3.

Тема 3. Податкові органи та їх повноваження (2 год.)

1. Система контролюючих органів.
2. Функції та повноваження ДПС.
3. Інформаційні системи ДПС.
4. Повноваження інших органів у сфері оподаткування.

Основний зміст

1. Система контролюючих органів

Контролюючі органи – це органи державної влади, уповноважені здійснювати адміністрування податків і зборів, забезпечувати їх надходження до бюджетів, а також контролювати дотримання податкового законодавства.

Поділ контролюючих органів за компетенцією:

1.1. Органи Державної податкової служби (ДПС)

центральний апарат ДПС України;

міжрегіональні управління;

головні управління в областях, м. Києві;

державні податкові інспекції (функціональні підрозділи без статусу юр. особи).

1.2. Органи Державної митної служби (Держмитслужба)

здійснюють митне оподаткування, контроль за переміщенням товарів через кордон;

адмініструють мито, акциз при імпорті, ПДВ при імпорті.

1.3. Органи місцевого самоврядування

встановлюють ставки місцевих податків і зборів;

контролюють правильність їх сплати в межах повноважень.

1.4. Інші державні органи, що беруть участь у забезпеченні податкової політики

Міністерство фінансів України – формує державну податкову політику.

НБУ – контролює валютні операції, важливі для податкового контролю.

Державна аудиторська служба – здійснює державний фінансовий контроль.

Національна комісія з цінних паперів — контроль за операціями з цінними паперами, що мають податкові наслідки.

Пенсійний фонд — адміністрування єдиного соціального внеску (ЄСВ).

2. Функції та повноваження ДПС

Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику. Повноваження ДПС визначені Податковим кодексом України та положенням про ДПС.

Основні функції ДПС:

2.1. Контрольна функція

проведення камеральних, документальних, фактичних перевірок;
контроль за правильністю нарахування та сплати податків;
контроль за дотриманням касової дисципліни;
контроль за обігом підакцизних товарів.

2.2. Реєстраційно-облікова функція

ведення Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (РНОКПП);

реєстрація платників ПДВ, єдиного податку;

реєстрація РРО і ПРРО;

ведення електронних кабінетів платників.

2.3. Адміністративна функція

прийняття та обробка податкової звітності;
адміністрування інформаційних систем;
стягнення податкового боргу;
застосування штрафних санкцій.

2.4. Роз'яснювальна функція

надання індивідуальних податкових консультацій;
видача узагальнюючих податкових консультацій;
інформування платників про зміни законодавства.

2.5. Аналітична та превентивна функції

аналіз податкових ризиків;
здійснення управління ризиками (СМКОР);
моніторинг податкових даних та електронних документів.

Повноваження посадових осіб ДПС:

безперешкодний доступ до приміщень під час перевірок;

отримання документів і інформації;

вилучення копій первинних документів;

доступ до банківської інформації (на підставі рішення суду);

складання актів і протоколів;

вжиття заходів щодо припинення порушень.

3. Інформаційні системи ДПС

ДПС активно використовує сучасні електронні платформи для адміністрування податків, контролю та обліку.

Основні інформаційні системи:

3.1. Електронний кабінет платника

подання декларацій та звітності;
формування запитів, повідомлень;
перегляд стану розрахунків з бюджетом;
листування з ДПС;
реєстрація податкових накладних.

3.2. Єдиний реєстр податкових накладних (ЄРПН)

облік та контроль ПДВ-операцій;
перевірка відповідності накладних критеріям ризиковості.

3.3. Система моніторингу податкових ризиків (СМКОР)

виявлення ризикових операцій з ПДВ;
автоматична зупинка реєстрації накладних;
управління ризиками ухилення.

3.4. Реєстр РРО та ПРРО

контроль за розрахунковими операціями;
облік касових апаратів.

3.5. Державний реєстр фізичних осіб – платників податків
зберігання та обробка персональних даних платників.

3.6. Єдиний банк даних юридичних осіб
реєстр юросіб із податковою інформацією.

3.7. Електронна система адміністрування ПДВ і акцизу
контролює залишки та обіг підакцизних товарів (паливо, спирт).

4. Повноваження інших органів у сфері оподаткування

Податкове адміністрування є багатокомпонентним процесом, тому крім ДПС важливу роль відіграють інші органи влади.

4.1. Державна митна служба України
справляння митних платежів (мито, акциз, ПДВ при імпорті);
митний контроль та оформлення;
боротьба з контрабандою.

4.2. Міністерство фінансів України
формує податкову політику держави;
погоджує підзаконні акти у сфері оподаткування;
координує діяльність ДПС та Держмитслужби.

4.3. Національний банк України
регулює валютні операції;
здійснює контроль за валютними розрахунками;
впливає на податкові правила щодо контрольованих операцій (ЗЕД).

4.4. Пенсійний фонд України
адмініструє Єдиний соціальний внесок (спільно з ДПС);
контролює сплату ЄСВ роботодавцями.

4.5. Державна аудиторська служба
проводить ревізії та фінансові аудити;
виявляє порушення використання бюджетних коштів;

перевіряє правильність обчислення і сплати податків бюджетними установами.

4.6. Органи місцевого самоврядування встановлюють ставки місцевих податків; контролюють облік об'єктів оподаткування; приймають рішення, що впливають на оподаткування фізичних осіб і підприємців.

Висновки до лекції

Система контролюючих органів України є багаторівневою і включає ДПС, Держмитслужбу, органи місцевого самоврядування та інші державні структури. ДПС відіграє ключову роль у контролі та адмініструванні податків, забезпечуючи як фіскальні функції, так і сервісну підтримку платників. Ефективність роботи податкових органів значною мірою залежить від функціонування сучасних інформаційних систем, що автоматизують процеси адміністрування. У сфері оподаткування взаємодіє багато державних органів, що спільно забезпечують законність, прозорість і стабільність податкової системи.

Лекція 4.

Тема 4. Права та обов'язки платників податків

1. Обов'язки та права платника податків.
2. Податкова звітність: види, строки, вимоги.
3. Поняття податкового контролю.

Основний зміст

1. Обов'язки та права платника податків

Правовий статус платника податків визначається нормами Податкового кодексу України (ПКУ), зокрема ст. 16–19. Права та обов'язки платників є основою взаємодії між податковою владою та суб'єктами господарювання чи громадянами.

1.1. Основні обов'язки платника податків

Обов'язки платників закріплені у ст. 16 ПКУ. До ключових належать:

- 1) Своєчасно та у повному обсязі сплачувати податки і збори.

Платник повинен самостійно визначати податкові зобов'язання та виконувати їх у встановлені строки.

- 2) Вести облік доходів, витрат і господарських операцій.

Форми обліку залежать від статусу платника (ФОП, ос. особа, юр. особа).

- 3) Подавати податкову звітність у встановлені строки.

Звітність подається в електронній формі або у паперовому вигляді (для окремих категорій).

- 4) Реєструвати податкові накладні, РРО, ПРРО, книги обліку.

- 5) Допускати посадових осіб ДПС до перевірок.

6) Надавати необхідні документи та інформацію контролюючим органам.

7) Зберігати первинні документи (не менше 1095 днів).

8) Виконувати інші вимоги законодавства (валютне, митне, фінансове).

1.2. Права платника податків

Права платника закріплені у ст. 17 ПКУ. Основні серед них:

1) Право на безкоштовне отримання інформації та консультацій

Платник може отримати:

узагальнюючі консультації ДПС,

індивідуальні податкові консультації,

доступ до Електронного кабінету.

2) Право на оскарження рішень контролюючих органів

Оскарження здійснюється:

у адміністративному порядку (ДПС України),

у судовому порядку.

3) Право на повагу до законних інтересів під час перевірок

4) Право на таємницю даних, поданих до податкових органів

5) Право на залік або повернення помилково чи надміру сплачених сум

6) Право на вибір системи оподаткування (за наявності альтернатив)

7) Право на участь у податкових процедурах

Платник має право бути присутнім при перевірках, отримувати акти, давати пояснення, подавати заперечення.

8) Право не надавати документи, не передбачені законодавством

Права платників забезпечують баланс у податкових правовідносинах та гарантують належний рівень правового захисту.

2. Податкова звітність: види, строки, вимоги

Податкова звітність – це офіційні документи, які містять дані про об'єкти оподаткування, доходи, витрати, суми податкових зобов'язань та іншу інформацію, необхідну для обчислення податків.

2.1. Види податкової звітності

1) Податкова декларація

Основна форма звітності:

декларація з ПДВ,

декларація з податку на прибуток,

декларація платника єдиного податку,

декларація з акцизного податку.

2) Розрахунки та звіти

розрахунок частини чистого прибутку держпідприємств,

звіт про контрольовані операції,

звіт з ЄСВ.

3) Фінансова звітність (для юросіб)

Є частиною податкової звітності для платників податку на прибуток.

4) Спеціальні форми

звітність з ренти,
екологічний податок,
транспортний та земельний податки.

2.2. Способи подання звітності

в електронному вигляді через Електронний кабінет платника
(обов'язковий для більшості юридичних осіб),
особисто у податковій інспекції,
поштою (за умов попереднього відправлення та опису вкладення).

2.3. Вимоги до податкової звітності

повнота та достовірність даних;
відповідність формі, встановленій Міністерством фінансів;
підписання ЕЦП (електронним підписом);
подання у встановлені строки.

2.4. Строки подання звітності

Строки залежать від конкретного податку:

ПДВ

щомісячно – протягом 20 днів після закінчення місяця.

Податок на прибуток

квартальна або річна звітність — протягом 40 або 60 днів.

Єдиний податок

1–2 групи – річна декларація;

3 група – квартальна.

ПДФО та військовий збір (річна декларація громадян)

до 1 травня року, що настає за звітним.

Рентна плата

щокварталу протягом 40 днів.

Екологічний податок

щокварталу протягом 40 днів.

Невчасне подання тягне за собою штрафні санкції.

3. Поняття податкового контролю

Податковий контроль – це система заходів, які здійснюють контролюючі органи з метою перевірки правильності нарахування та сплати податків, а також дотримання податкового законодавства платниками.

3.1. Мета податкового контролю

забезпечення надходжень до бюджету;
попередження та виявлення податкових порушень;
виявлення ризиків ухилення від оподаткування;
підвищення рівня дисципліни платників.

3.2. Форми податкового контролю

Відповідно до ПКУ контроль здійснюється у таких формах:

1) Камеральні перевірки, що проводяться автоматично, без участі платника, на підставі поданої звітності.

2) Документальні перевірки бувають: планові, позапланові, виїзні, невиїзні.

Перевіряються первинні документи, реєстри обліку, декларації.

3) Фактичні перевірки. Перевірка касової дисципліни, РРО, обліку товарів.

4) Електронний контроль. Аналітичні та автоматичні методи:

Система моніторингу ризиків СМКОР, моніторинг податкових накладних, аналіз фінансових операцій.

3.3. Повноваження податкових органів у сфері контролю

Податкова служба має право:

вимагати документи;

отримувати інформацію від банків;

доступ до виробничих, складських та інших приміщень;

проводити огляд товарів і документів;

зупиняти реєстрацію податкових накладних (СМКОР);

складати акти, застосовувати штрафи.

3.4. Права платника під час податкового контролю

Платник має право:

бути присутнім при перевірці,

отримувати та оскаржувати акти,

подавати заперечення,

вимагати дотримання строків і процедур.

Це гарантує захист від свавільного втручання держави.

Висновки до лекції

Тема охоплює ключові аспекти взаємодії платників податків із контролюючими органами. Права та обов'язки платників створюють правову основу податкових правовідносин, тоді як податкова звітність є інструментом реалізації податкового обов'язку. Податковий контроль забезпечує дотримання законодавства, збалансованість бюджету та ефективність податкової системи. Важливо, щоб платники були обізнані не лише зі своїми обов'язками, але й з правами, які гарантують їм захист та справедливе ставлення з боку держави.

Лекція 5.

Тема 6. Податковий контроль: форми та види (2 год.)

1. Камеральний, документальний, фактичний контроль.
2. Перевірки: підстави, порядок проведення, оформлення результатів.
3. Податкові правопорушення.

Основний зміст

1. Поняття та значення податкового контролю

Податковий контроль – це система заходів, що здійснюються контролюючими органами з метою перевірки правильності нарахування,

повноти та своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання податкового законодавства платниками податків.

Основний нормативний акт – Податковий кодекс України (ПКУ), розділ II.

Податковий контроль забезпечує:
реалізацію податкової політики держави;
наповнення бюджетів;
виявлення правопорушень у податковій сфері;
стимулювання добровільної сплати податків;
підвищення фінансової дисципліни платників.

2. Форми податкового контролю

Відповідно до ст. 61-62 ПКУ, податковий контроль здійснюється у формах:

2.1. Камеральний контроль

Камеральна перевірка – це форма контролю, яка проводиться у приміщенні контролюючого органу виключно на підставі даних податкових декларацій, звітності та інформаційних баз ДПС.

Особливості:

проводиться без спеціального рішення чи наказу;
не потребує повідомлення платника;
результати оформлюються актом або довідкою;
головна мета — перевірка арифметичних та логічних помилок у звітності.

Приклади:

камеральний контроль декларації з ПДВ;
камеральний контроль податкової декларації з податку на прибуток;
контроль правильності подання звітів ЄСВ (до інтеграції у ДПС).

2.2. Документальний контроль

Це найпоширеніша та найглибша форма контролю. Проводиться на підставі документів платника.

Документальні перевірки бувають:

планові;
позапланові;
виїзні;
невиїзні (камеральні документальні).

Планова документальна перевірка

проводиться згідно з річним планом-графіком;
включення підприємства до плану здійснюється за ризик-орієнтованим підходом;

про проведення перевірки повідомляють не пізніше ніж за 10 днів.

Позапланова документальна перевірка проводиться у випадках, визначених ст. 78 ПКУ, зокрема:

виявлення недостовірності даних;

подання уточнюючого розрахунку;
ліквідація або реорганізація платника;
рішення суду;
звернення платника тощо.

Виїзна документальна перевірка здійснюється за місцем ведення діяльності або зберігання документів.

Основні етапи документальної перевірки:

1. Прийняття рішення (наказу).
2. Оголошення платнику і пред'явлення направлення.
3. Проведення перевірки (аналіз документів, первинної бухгалтерії, реєстрів).
4. Складання акта перевірки.
5. Надання платником заперечень.
6. Винесення податкових повідомлень-рішень (ППР).
7. Оскарження (адміністративне та судове).

2.3. Фактичний податковий контроль

Фактична перевірка – це контроль за місцем фактичного здійснення діяльності платника.

Проводиться щодо:

дотримання порядку розрахункових операцій (РРО/ПРРО);
наявності ліцензій, патентів, дозволів;
обігу готівки;
наявності трудових відносин;
виробництва та обігу підакцизних товарів.

Основні риси:

проводиться без попередження;
підстава – інформація про порушення або ініціатива контролюючого органу;
оформлюється актом;
може супроводжуватися фото- і відеофіксацією.

3. Податкові перевірки: підстави, порядок проведення, оформлення результатів

3.1. Підстави перевірок

Підстави визначені у Главі 8. Перевірки Податкового кодексу України (далі - ПКУ). Основні з них:

інформація від інших органів або установ;
виявлення суперечностей у звітності;
неподання декларацій;
звернення платника;
ліквідація, реорганізація;
судове рішення;
ризики у діяльності суб'єкта (за плановими перевітками).

3.2. Порядок проведення перевірок

Документальна планова перевірка
підприємство включається до плану-графіка;
надсилається повідомлення не пізніше ніж за 10 днів;
видається наказ;
пред'являється направлення;
проводиться перевірка;
складається акт;
платник може подати заперечення протягом 10 днів.

Документальна позапланова перевірка
проводиться на підставі окремих підстав (ст. 78 ПКУ);
наказ вручать перед початком перевірки.

Фактична перевірка
проводиться без попередження;
підстава — наявність інформації про порушення;
складається акт і фіксуються докази.

3.3. Оформлення результатів перевірки

За результатами будь-якої перевірки:

1. Складається акт або довідка (при відсутності порушень).
2. Платник має право подати письмові заперечення до акта.
3. ДПС розглядає заперечення і приймає податкове повідомлення-рішення (ППР).

4. Платник має право на оскарження:

адміністративне – до ДПС України;
судове – до адміністративного суду.

4. Податкові правопорушення

Податкове правопорушення – це протиправне винне діяння (дія чи бездіяльність), що призвело до неналежного виконання податкового обов'язку.

Основні види правопорушень:

неподання або несвоєчасне подання декларацій;
заниження податкових зобов'язань;
несвоєчасна сплата податків;
порушення правил ведення обліку;
порушення правил застосування РРО;
незаконне виробництво/обіг підакцизних товарів;
ведення діяльності без ліцензій.

Види відповідальності:

фінансова (штрафи, пеня) – головний вид;
адміністративна (ст. 163¹ КУпАП тощо);
кримінальна (ст. 212 КК України — ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах).

Висновки.

Податковий контроль – ключова функція держави у сфері оподаткування, що забезпечує баланс між інтересами бюджету та правами платників. Ефективність контролю залежить від прозорості процедур, правомірності дій контролюючих органів та рівня податкової культури суспільства.

Лекція 6.

Тема 7. Відповідальність за порушення податкового законодавства (2 год.)

1. Поняття податкового правопорушення.
2. Фінансова, адміністративна та кримінальна відповідальність.
3. Штрафні санкції.

Основний зміст

1. Поняття податкового правопорушення

1.1. Визначення та правова природа

Податкове правопорушення – це протиправне, винне діяння (дія або бездіяльність), що полягає у невиконанні чи неналежному виконанні вимог податкового законодавства платником або іншою відповідальною особою.

Правове визначення міститься в:

Податковому кодексі України (ПКУ);

Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП);

Кримінальному кодексі України (КК).

1.2. Обов'язкові ознаки податкового правопорушення

1. Протиправність – порушення конкретної норми податкового законодавства.

2. Вина, що характеризується умислом або необережністю.

3. Причинний зв'язок між діями платника і негативними наслідками (заниження податків, несвоєчасна сплата тощо).

4. Суб'єкт – платник податків, податковий агент, посадова особа, юридична особа.

5. Об'єкт – встановлений державою порядок оподаткування, фінансові інтереси держави.

1.3. Класифікація податкових правопорушень

1. За ступенем суспільної небезпеки:

фінансові (штрафні);

адміністративні;

кримінальні.

2. За характером порушення:

подання звітності з порушенням строків;

заниження податкових зобов'язань;

неподання інформації контролюючим органам;

порушення облікової політики;

порушення правил використання РРО/ПРРО;
незаконні дії з підакцизними товарами.

2. Види юридичної відповідальності

Залежно від тяжкості правопорушення ПКУ та інші кодекси передбачають три основні види відповідальності: фінансову, адміністративну та кримінальну.

2.1. Фінансова відповідальність

Найпоширеніша форма відповідальності за податкові правопорушення.

Характерні особливості:

встановлюється Податковим кодексом України;

застосовується до юридичних і фізичних осіб;

реалізується у вигляді штрафів та пені;

передбачає відшкодування шкоди бюджету.

Види фінансових санкцій:

1. Штрафні санкції – грошові стягнення за конкретне порушення.

2. Пеня – компенсація за несвоєчасну сплату податкових зобов'язань.

3. Стягнення донарахованих податкових зобов'язань.

Фінансову відповідальність застосовують за:

несвоєчасне подання декларацій (170 грн + штрафи за повторне порушення);

порушення строків реєстрації податкових накладних;

несвоєчасну сплату податків;

заниження суми зобов'язань;

порушення касової дисципліни;

помилки у звітності, що призвели до зменшення податку.

2.2. Адміністративна відповідальність

Регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП).

Застосовується здебільшого до посадових осіб підприємств, бухгалтерів, керівників, інколи – приватних підприємців.

Основні статті:

ст. 163¹ КУпАП – порушення порядку ведення податкового обліку;

ст. 163² - несвоєчасне подання аудиторських висновків;

ст. 164¹ - порушення порядку розрахункових операцій (РРО);

ст. 164 - господарська діяльність без реєстрації або ліцензії.

Санкції:

штрафи (від 85 до 34 000 грн залежно від складу злочину);

конфіскація предметів правопорушення (у підакцизних сферах).

Адміністративна відповідальність може застосовуватися одночасно з фінансовою.

2.3. Кримінальна відповідальність

Визначена ст. 212 Кримінального кодексу України:

ухилення від сплати податків у значних, великих або особливо великих розмірах.

Ключові критерії:

умисні дії платника;

розмір збитків державі (обчислюється за неоподатковуваними мінімумами доходів громадян);

доведення факту ухилення.

Види покарань:

штрафи;

позбавлення права обіймати певні посади;

конфіскація майна (окремі випадки);

позбавлення волі (у найтяжчих випадках).

Кримінальні правопорушення включають:

фіктивне підприємництво для мінімізації податків;

умисне приховування об'єктів оподаткування;

ведення подвійної бухгалтерії;

незаконні схеми з ПДВ.

Штрафні санкції – це заходи фінансової відповідальності, спрямовані на покарання та стимулювання платника до дотримання податкової дисципліни.

3.1. Основні види штрафних санкцій за ПКУ

1. За несвоєчасне подання податкової декларації

340 грн – перше порушення.

1020 грн – повторне протягом року.

2. За несвоєчасну сплату узгоджених зобов'язань

10% – при затримці до 30 днів;

20% – при затримці понад 30 днів.

3. За заниження податкового зобов'язання

25% – при самостійному виявленні податківцями;

50% – при повторному порушенні протягом 1095 днів;

75% – при навмисному заниженні.

4. За порушення правил РРО/ПРРО

100% вартості товарів при першому виявленні;

150-200% – при повторних порушеннях.

5. За порушення строків реєстрації податкових накладних

Санкції диференціюються залежно від строку прострочення (від 2% до 40%).

6. За неподання інформації на запит ДПС

від 510 до 1020 грн;

до 2040 грн – при повторному порушенні.

3.2. Пеня як форма фінансової відповідальності

Пеня нараховується:

за кожен день прострочення сплати зобов'язань;

з розрахунку 120% річної облікової ставки НБУ.

Пеня є додатковим способом компенсації втрат бюджету.

Висновки.

1. Податкове правопорушення – це винне, протиправне діяння, що порушує податкове законодавство.
2. В Україні діє три рівні відповідальності: фінансова, адміністративна та кримінальна.
3. Основна – фінансова відповідальність, що реалізується через штрафи та пеню.
4. Система санкцій у податковому праві побудована за принципами пропорційності, превентивності та невідворотності.
5. Дотримання податкової дисципліни є однією з ключових умов стабільного функціонування бюджетної системи держави.

Лекція 7.

Тема 8. Загальнодержавні податки та збори (2 год.)

1. ПДВ.
2. Податок на прибуток підприємств.
3. Акцизний податок.
4. Мито.

Основний зміст

Загальнодержавні податки і збори – це обов’язкові платежі, що встановлюються Верховною Радою України і справляються на всій території держави.

Перелік встановлений ст. 9 Податкового кодексу України (ПКУ).

До них належать:

податок на додану вартість (ПДВ);

податок на прибуток підприємств;

акцизний податок;

мити;

рендні платежі;

екологічний податок;

плата за користування надрами тощо.

У межах лекції розглядаються ключові загальнодержавні податки, які формують основу доходної частини бюджету.

1. Податок на додану вартість (ПДВ)

1.1. Сутність та значення ПДВ

ПДВ – це непрямий податок, який сплачується у процесі виробництва та реалізації товарів/послуг і включається до їх ціни.

Проваджений для наповнення державного бюджету та контролю руху товарів.

1.2. Платники ПДВ

юридичні особи;

фізичні особи – підприємці;

нерезиденти, які здійснюють діяльність на території України;
особи, що добровільно зареєструвалися платниками ПДВ.

1.3. Об'єкт оподаткування

постачання товарів і послуг на території України;
імпорт товарів і послуг;
експорт товарів (за нульовою ставкою);
операції з постачання умовних активів.

1.4. База оподаткування

договірна вартість товарів/послуг;
митна вартість при імпорті;
собівартість окремих операцій.

1.5. Ставки ПДВ

20% – основна ставка;
7% – на окремі лікарські засоби та медичні вироби;
0% – експорт.

1.6. Податковий кредит і податкові зобов'язання

ПДВ сплачується різницею між податковими зобов'язаннями і податковим кредитом.

ПДВ адмініструється через:

податкові накладні,
Єдиний реєстр податкових накладних,
СЕА ПДВ (система електронного адміністрування).

2. Податок на прибуток підприємств

2.1. Сутність і призначення

Це прямий податок, що справляється з прибутку підприємств – різниці між доходами і витратами, визначеними за правилами ПКУ.

2.2. Платники

резиденти – юридичні особи;
нерезиденти, що отримують доходи з джерелом в Україні;
постійні представництва нерезидентів.

2.3. Об'єкт оподаткування

Об'єкт – прибуток, який визначається як фінансовий результат до оподаткування, скоригований на податкові різниці (ст. 134 ПКУ).

2.4. База оподаткування

Базою є прибуток, сформований за даними бухгалтерського обліку з урахуванням коригувань.

2.5. Ставки

18% – — основна ставка.
0% – для ІТ-стартапів та окремих пільгових категорій.

Окремі ставки для нерезидентів у вигляді податку на репатріацію доходів (15–20%).

2.6. Пільги

Передбачені для:

неприбуткових організацій;
підприємств інвалідів;
інвестиційних проєктів.

2.7. Звітність

річна (для більшості);
квартальна (для великих платників).

3. Акцизний податок

3.1. Сутність

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих товарів, які визнаються підакцизними.

3.2. Підакцизні товари:

алкогольні напої;
тютюнові вироби;
електронні сигарети та рідини;
пальне;
автомобілі легкові;
енергетичні товари.

3.3. Платники

виробники та імпортери підакцизних товарів;
особи, що реалізують пальне або спирт етиловий;
нерезиденти при ввезенні підакцизних товарів.

3.4. Об'єкт оподаткування

обсяги виробленої або реалізованої продукції;
митна вартість товарів при ввезенні.

3.5. Ставки акцизу

Бувають:

адвалорні (відсоток від вартості),
специфічні (фіксована ставка за одиницю товару),
змішані.

Приклад:

Ставка на сигарети – специфічна + адвалорна;

Паливо – за літр;

Алкоголь – за 1 літр 100% спирту.

3.6. Особливості адміністрування

ліцензування виробництва та торгівлі;
акцизні склади;
маркування алкогольних і тютюнових виробів;
система електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП).

4. Мито

4.1. Поняття та значення

Мито – це загальнодержавний податок, що справляється при переміщенні товарів через митний кордон України.

Має фіскальну та регулюючу функції (захист вітчизняного виробника, регулювання імпорту та експорту).

4.2. Види мита

1. Ввізне мито – при імпорті товарів.

2. Вивізне мито – при експорті (на обмежені групи товарів).

3. Спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне мито – застосовується для захисту ринку.

4.3. Ставки мита

адвалорні – % від митної вартості товару;

специфічні – тверда ставка за одиницю товару;

комбіновані.

4.4. Платники мита

імпортери;

експортери;

особи, які переміщують товари через кордон.

4.5. Об'єкт та база оподаткування

об'єкт – товари, що перетинають кордон;

база – митна вартість товару (ціна + логістичні витрати).

4.6. Зв'язок з міжнародним правом

Мито регулюється:

Митним кодексом України;

міжнародними угодами СОТ;

угодами про вільну торгівлю (ЄС, Канада, ЕФТА тощо).

Висновки до лекції.

1. Загальнодержавні податки та збори формують основу державного та місцевих бюджетів.

2. ПДВ - ключовий непрямий податок, що забезпечує значну частину доходів бюджету.

3. Податок на прибуток підприємств регулює діяльність юридичних осіб та впливає на інвестиційний клімат країни.

4. Акцизний податок має соціальну та регулюючу функції, обмежуючи споживання шкідливих товарів.

5. Мито є інструментом регулювання зовнішньої торгівлі та захисту національних виробників.

Лекція 8.

Тема 9. Місцеві податки та збори (2 год.)

1. Податок на майно.

2. Єдиний податок.

3. Туристичний збір.

4. Роль місцевого самоврядування в адмініструванні податків.

Основний зміст

1. Податок на майно

Податок на майно є одним із ключових місцевих податків, що справляється відповідно до положень Податкового кодексу України та регулюється рішеннями місцевих рад. Він включає три основні складові:

1.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Об'єкт оподаткування:

житлова та нежитлова нерухомість фізичних і юридичних осіб;

не підлягають оподаткуванню певні категорії об'єктів, визначені ПКУ (об'єкти в аварійному стані, дитячі садки тощо).

Платники: власники нерухомості.

Ставки:

встановлюються місцевими радами;

не можуть перевищувати 1,5% мінімальної заробітної плати за 1 кв. м.

Пільги:

Місцеві ради можуть встановлювати додаткові пільги для фізичних та юридичних осіб.

1.2. Транспортний податок

Об'єкт оподаткування: легкові автомобілі віком до 5 років із середньоринковою вартістю понад межу, визначену Мінекономіки.

Платники: власники таких авто.

Ставка: фіксована – 25 000 грн на рік за кожний автомобіль.

1.3. Плата за землю

(має статус місцевого податку, однак адміністрування здійснюється за окремим порядком)

Форми плати:

земельний податок;

орендна плата за землю державної та комунальної власності.

Об'єкт: земельні ділянки на території громади.

Ставки: встановлюються місцевими радами в межах, визначених ПКУ.

2. Єдиний податок

Єдиний податок – основний елемент системи спрощеного оподаткування, який є важливим джерелом наповнення місцевих бюджетів.

2.1. Платники єдиного податку:

фізичні особи-підприємці (1–3 групи);

юридичні особи – 3 група;

сільськогосподарські товаровиробники – 4 група.

2.2. Особливості оподаткування

1 група: фіксована ставка до 10% прожиткового мінімуму.

2 група: ставка до 20% мінімальної заробітної плати.

3 група: 3% (з ПДВ) або 5% (без ПДВ).

4 група: залежно від площі та категорії землі.

Єдиний податок сприяє розвитку малого бізнесу та формує значну частину доходів місцевих бюджетів.

3. Туристичний збір

Туристичний збір стягується з осіб, що перебувають на території громади з туристичною метою.

Об'єкт оподаткування:

тимчасове проживання у місцях розміщення (готелі, хостели, апартаменти, садиби).

Платники:

фізичні особи – туристи;

податкові агенти – адміністрації готелів та інших закладів розміщення.

Ставка збору:

встановлюється місцевою радою;

не більше 0,5% – для внутрішнього туризму,

не більше 5% – для в'їзного туризму.

4. Роль місцевого самоврядування в адмініструванні податків

Місьцеве самоврядування відіграє ключову роль у формуванні доходної частини місцевих бюджетів.

4.1. Повноваження органів місцевого самоврядування:

встановлення ставок місцевих податків і зборів;

визначення пільг для окремих категорій платників;

затвердження порядку сплати окремих податків;

забезпечення інформування населення щодо податкових правил;

участь у контролі за надходженнями до бюджету.

4.2. Значення місцевих податків

забезпечують фінансову самостійність громади;

формують стабільну ресурсну базу для місцевих програм;

впливають на інвестиційну привабливість;

стимулюють розвиток малого бізнесу.

Висновки

Місьцеві податки та збори є важливим елементом фінансової децентралізації та інструментом забезпечення сталого розвитку громад. Вони дозволяють органам місцевого самоврядування ефективно планувати та реалізовувати соціально-економічні програми, а також забезпечують прозорість та передбачуваність податкової політики на місцевому рівні.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1. Поняття, предмет і система податкового права України (2 год.)

1. Сутність податку та збору.
2. Предмет і метод податкового права.
3. Податково-правові відносини: ознаки, суб'єкти, об'єкти, зміст.
4. Система податкового права: загальна та особлива частини.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.

Додаткова література

1. Кучерявенко М.П. Природа податку як конструкції зустрічного узгодження обов'язків (на прикладі підприємств критичної інфраструктури). *Право України*. № 4. 2021. С. 167-181.
2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.
3. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6 (11). С. 280-285.
4. Податкове право : підручник. За ред. Д.О. Гетманцева та М.П. Кучерявенка. Харків : Право, 2023. 464 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 2. Податкове законодавство України. Принципи оподаткування (2 год.)

1. Нормативно-правові акти з питань оподаткування.
2. Принципи податкової політики.
3. Податковий кодекс України: структура та характеристика.
4. Міжнародні договори з оподаткування.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
8. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
9. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
10. Порядок повідомлення нерезидентів про взяття на облік як платників податків: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 р. № 1054. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-2020-п#Text>.

Додаткова література

1. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6 (11). С. 280-285.

2. Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірної регулювання податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10-12.

3. Кобильнік Д.А. Вплив податкової політики на реалізацію регулятивної функції податкового права. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2 (15). С. 142-148.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема 3. Податкові органи та їх повноваження (2 год.)

1. Система контролюючих органів.
2. Функції та повноваження ДПС.
3. Інформаційні системи ДПС.
4. Повноваження інших органів у сфері оподаткування.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

Додаткова література

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
2. Порядок повідомлення нерезидентів про взяття на облік як платників податків: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 р. № 1054. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-2020-п#Text>.

3. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. № 1130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14#Text>.

4. Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2017 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1306-17#Text>.

5. Порядок ведення єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2017 р. № 523. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-17#Text>.

6. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-п#Text>.

7. Порядок ведення обліку податків, зборів та інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесених на єдиний рахунок: Наказ Міністерства фінансів України від 23.03.2021 р. № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0667-21#Text>.

8. Порядок ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0321-21#Text>.

9. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-20#Text>.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема 4. Права та обов'язки платників податків

1. Обов'язки та права платника податків.
2. Податкова звітність: види, строки, вимоги.
3. Поняття податкового контролю.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
8. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Порядок застосування податковими органами заходів впливу у вигляді штрафних санкцій до юридичних осіб (крім уповноважених установ) за порушення вимог валютного законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. № 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-2021-п#Text>.
10. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-20#Text>.
11. Порядок застосування податкової застави податковими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 16.06.2017 р. № 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0859-17#Text>.
12. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15#Text>.

Додаткова література

- 1.Бондаренко І.М. Особливості податкового резидентства фізичних осіб в сучасних умовах. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 32-42.
- 2.Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.

3.Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірної регулювання податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10- 12.

4.Дуравкін П.М. Порухення строків/термінів реєстрації податкових накладних/акцизних накладних: суб'єктний склад. *Danish scientific journal. København*, 2021. № 54/2021. Vol. 2. Pp. 13-19. URL: http://www.danishjournal.com/wp-content/uploads/2021/12/DSJ_54_2.pdf.

5.Кобильнік Д.А. Загальні підходи до характеристики функцій податкового права. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2020. № 7 (35). Pp. 166-172.

6.Оподаткування доходів фізичних осіб. Правове регулювання : наук.-практ. посіб. Д.О. Гетманцев та ін. Київ. 2017. 624 с.

7.Фінансове право: підручник. За ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема 6. Податковий контроль: форми та види (2 год.)

1. Камеральний, документальний, фактичний контроль.
2. Перевірки: підстави, порядок проведення, оформлення результатів.
3. Податкові правопорушення.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>

4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

7. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

8. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р.

№393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

9. Порядок застосування податковими органами заходів впливу у вигляді штрафних санкцій до юридичних осіб (крім уповноважених установ) за порушення вимог валютного законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. № 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-2021-п#Text>.

10. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-20#Text>.

11. Порядок застосування податкової застави податковими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 16.06.2017 р. № 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0859-17#Text>.

12. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15#Text>.

Додаткова література

1. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6 (11). С. 280-285.

2. Бондаренко І.М. Особливості податкового резидентства фізичних осіб в сучасних умовах. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 32-42.

3. Дуравкін П.М. Порушення строків/термінів реєстрації податкових накладних/акцизних накладних: суб'єктний склад. *Danish scientific journal. København*, 2021. № 54/2021. Vol. 2. Pp. 13-19. URL: http://www.danishjournal.com/wp-content/uploads/2021/12/DSJ_54_2.pdf.

4. Кобильнік Д.А. Суб'єктивна сторона податкового правопорушення: до питання визначення. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 3 (69). Т. 2. С. 49-54. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3-2_2020/10.pdf.

5. Котенко А.М. Принципи податкового законодавства як вихідні засади побудови податкової системи. *Право України*. 2020. № 4. С. 43-56.

6. Фінансове право: підручник. За ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

7. Податкове право : підручник. За ред. Д.О. Гетманцева та М.П. Кучерявенка. Харків : Право, 2023. 464 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема 7. Відповідальність за порушення податкового законодавства (2 год.)

1. Поняття податкового правопорушення.
2. Фінансова, адміністративна та кримінальна відповідальність.
3. Штрафні санкції.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
8. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Порядок застосування податковими органами заходів впливу у вигляді штрафних санкцій до юридичних осіб (крім уповноважених установ) за порушення вимог валютного законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. № 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-2021-п#Text>.
10. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-20#Text>.
11. Порядок застосування податкової застави податковими органами:

Наказ Міністерства фінансів України від 16.06.2017 р. № 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0859-17#Text>.

12. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15#Text>.

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.

2. Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірної регулювання податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10-12.

3. Іванишина О.С. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: сучасний стан та напрями її вдосконалення. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/89.pdf.

4. Кобильнік Д.А. Загальні підходи до характеристики функцій податкового права. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 7 (35). Рр. 166-172.

5. Оподаткування доходів фізичних осіб. Правове регулювання : наук.-практ. посіб. Д.О. Гетманцев та ін. Київ. 2017. 624 с.

6. Кучерявенко М.П. Природа податку як конструкції зустрічного узгодження обов'язків (на прикладі підприємств критичної інфраструктури). *Право України*. № 4. 2021. С. 167-181.

7. Тарасова А.Д., Червінська Д.І. Вирішення податкових спорів в Україні, українське законодавство та альтернативи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 410-413.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема 8. Загальнодержавні податки та збори (2 год.)

1. ПДВ.
2. Податок на прибуток підприємств.
3. Акцизний податок.
4. Мито.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.
7. Порядок обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#n21>.
8. Порядок проведення контролюючими органами зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-п#Text>.
9. Порядок функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 р. № 637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17#Text>.

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.
2. Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірної регуляції податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10-12.
3. Дуравкін П.М. Порухення строків/термінів реєстрації податкових накладних/акцизних накладних: суб'єктний склад. *Danish scientific journal. København*, 2021. № 54/2021. Vol. 2. Рр. 13-19. URL: http://www.danishjournal.com/wp-content/uploads/2021/12/DSJ_54_2.pdf.
4. Занько Б.М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 1266-1271.

5. Оподаткування доходів фізичних осіб. Правове регулювання : наук.-практ. посіб. Д.О. Гетманцев та ін. Київ. 2017. 624 с.

6. Тарасова А.Д., Червінська Д.І. Вирішення податкових спорів в Україні, українське законодавство та альтернативи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 410-413.

7. Фінансове право: підручник. За ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

8. Податкове право : підручник. За ред. Д.О. Гетманцева та М.П. Кучерявенка. Харків : Право, 2023. 464 с.

ЗАНЯТТЯ № 8

Тема 9. Місцеві податки та збори (2 год.)

1. Податок на майно.
2. Єдиний податок.
3. Туристичний збір.
4. Роль місцевого самоврядування в адмініструванні податків.

Основна література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

5. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

6. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.

7. Порядок обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#n21>.

8. Порядок проведення контролюючими органами зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-п#Text>.

9. Порядок функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 р. № 637. URL:

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.

2. Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірної регулювання податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10-12.

3. Дуравкін П.М. Порушення строків/термінів реєстрації податкових накладних/акцизних накладних: суб'єктний склад. *Danish scientific journal. København*, 2021. № 54/2021. Vol. 2. Pp. 13-19. URL: http://www.danishjournal.com/wp-content/uploads/2021/12/DSJ_54_2.pdf.

4. Занько Б.М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 1266-1271.

5. Оподаткування доходів фізичних осіб. Правове регулювання : наук.-практ. посіб. Д.О. Гетманцев та ін. Київ. 2017. 624 с.

6. Тарасова А.Д., Червінська Д.І. Вирішення податкових спорів в Україні, українське законодавство та альтернативи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 410-413.

7. Фінансове право: підручник. За ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

8. Податкове право : підручник. За ред. Д.О. Гетманцева та М.П. Кучерявенка. Харків : Право, 2023. 464 с.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

До теми 1. Поняття, предмет і система податкового права України

1. Еволюція податкового права: від фіскального інструмента до регулятора економічних процесів.
2. Система податкового права: загальна та особлива частини.
3. Податково-правові відносини: структура, учасники, об'єкти.
4. Порівняльна характеристика податкових систем різних країн.

До теми 2. Податкове законодавство України. Принципи оподаткування

1. Податковий кодекс України: історія створення, структура, реформування.
2. Принципи оподаткування та їх реалізація в Україні.
3. Міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування.
4. Проблеми та перспективи вдосконалення податкового законодавства.

До теми 3. Податкові органи та їх повноваження

1. Роль та функції Державної податкової служби України.
2. Електронні сервіси ДПС як інструмент модернізації адміністрування податків.
3. Взаємодія податкових органів з іншими державними структурами.
4. Порівняльний аналіз систем податкового адміністрування у країнах ЄС.

До теми 4. Права та обов'язки платників податків

1. Права платника податків у системі публічних фінансів.
2. Гарантії захисту платників податків у податкових правовідносинах.
3. Податковий обов'язок: зміст та правові наслідки невиконання.
4. Особливості правового статусу великих платників податків.

До теми 5. Податкова звітність: порядок складання та подання

1. Податкова звітність: класифікація, вимоги, форми.
2. Єдиний рахунок платника податків: новели та застосування.
3. Електронне адміністрування ПДВ: сутність та особливості.
4. Типові помилки у податковій звітності та шляхи їх уникнення.

До теми 6. Податковий контроль: види, форми, порядок проведення

1. Податкові перевірки: підстави, процедури, строки.
2. Камеральний контроль: правове регулювання та практика.
3. Документальні та фактичні перевірки: порівняльний аналіз.
4. Роль податкового контролю у забезпеченні надходжень до бюджету.

До теми 7. Відповідальність за порушення податкового законодавства

1. Податкові правопорушення: поняття, склад, класифікація.
2. Фінансова відповідальність: штрафи, пеня, порядок застосування.
3. Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків.

4. Судова практика щодо податкових спорів: аналіз типових кейсів.

До теми 8. Загальнодержавні податки та збори

1. Податок на додану вартість: сутність, механізм, проблеми адміністрування.
2. Податок на прибуток підприємств: об'єкт, база оподаткування, пільги.
3. ЄСВ: правова природа, особливості нарахування.
4. Акцизний податок: регуляторна роль та соціальний ефект.

До теми 9. Місцеві податки та збори

1. Роль органів місцевого самоврядування у встановленні місцевих податків.
2. Податок на нерухоме майно: структура, оцінка, пільги.
3. Єдиний податок: система груп, правовий статус платників.
4. Туристичний збір: особливості адміністрування та тенденції розвитку.

До теми 10. Оскарження рішень контролюючих органів

1. Адміністративне оскарження: порядок, строки, практика.
2. Судовий захист прав платника податків.
3. Типові помилки ДПС під час перевірок та їх правові наслідки.
4. Аналіз рішень Верховного Суду у податкових спорах.

ТЕСТИ, КЕЙСИ ТА ЗАВДАННЯ

Тема 1. Поняття, предмет і система податкового права України

Тести

1. Податок — це:
 - а) Добровільний платіж;
 - б) Обов'язковий, безумовний платіж до бюджету;
 - в) Благодійний внесок;
 - г) Фінансова допомога.
2. До функцій податків не належить:
 - а) Фіскальна;
 - б) Регулююча;
 - в) Соціальна;
 - г) Рекламна.
3. Суб'єктами податкових правовідносин є:
 - а) Тільки платники податків;
 - б) Органи державної влади та платники;
 - в) Лише юридичні особи;
 - г) Громадяни України.

Кейси

Кейс 1:

Підприємець зареєструвався як ФОП, але фактично господарську діяльність не здійснював. Чи вважається він платником податків? Які його обов'язки?

Кейс 2:

Юридична особа отримує дохід від діяльності в Україні та за кордоном. Визначте, які податкові правовідносини виникають між нею та державою.

Завдання

1. Визначити ознаки податку та порівняти їх з ознаками збору.
2. Скласти схему системи податкового права України.

Тема 2. Податкове законодавство України. Принципи оподаткування

Тести

1. Основним актом податкового законодавства є:

- а) Конституція України;
- б) Бюджетний кодекс;
- в) Податковий кодекс України;
- г) Закон «Про бухгалтерський облік».

2. До принципів оподаткування належить:

- а) Принцип змагальності;
- б) Принцип рівності усіх платників перед законом;
- в) Принцип гласності;
- г) Принцип субсидіарності.

Кейси

Кейс 1:

Підприємство посилається на наказ міністерства, який суперечить нормам Податкового кодексу. Який акт має вищу юридичну силу?

Кейс 2:

Місцева рада ухвалила рішення про встановлення ставки місцевого податку, що не відповідає ПКУ. Чи є таке рішення чинним?

Завдання

- 1. Порівняти місце міжнародних договорів і ПКУ в системі джерел.
- 2. Навести приклади реалізації принципів оподаткування в практиці.

Тема 3. Податкові органи та їх повноваження

Тести

1. Контролюючим органом у сфері податків є:

- а) Пенсійний фонд;
- б) ДПС України;
- в) НБУ;
- г) Мінекономіки.

2. До функцій ДПС належить:

- а) Встановлення нових податків;
- б) Контроль за дотриманням податкового законодавства;
- в) Затвердження Конституції;
- г) Призначення суддів.

Кейси

Кейс 1:

Платник відмовився надавати документи податківцям під час документальної перевірки. Які права та обов'язки має ДПС?

Кейс 2:

Під час перевірки податкова вилучила документи без опису. Чи є це законним?

Завдання

1. Скласти перелік повноважень ДПС.
2. Проаналізувати структуру ДПС за офіційними джерелами.

Тема 4. Права та обов'язки платників податків

Тести

1. Платник податків має право:
 - а) Не подавати декларацію;
 - б) Отримувати індивідуальну податкову консультацію;
 - в) Не сплачувати податки;
 - г) Самостійно змінювати строки сплати.
2. Платник зобов'язаний:
 - а) Створювати робочі місця;
 - б) Вести облік доходів і витрат;
 - в) Бути членом профспілки;
 - г) Звітувати щомісяця.

Кейси

Кейс 1:

ФОП подав декларацію несвоєчасно. Які наслідки?

Кейс 2:

Юридична особа подала декларацію з помилками. Як їх виправити?

Завдання

1. Скласти таблицю «Права та обов'язки платників».
2. Проаналізувати порядок отримання ІПК.

Тема 5. Податкова звітність і адміністрування

Тести

1. Податкова декларація — це:

- а) Договір;
- б) Офіційна звітність;
- в) Внутрішній документ;
- г) Усне повідомлення.

2. Податкова вимога надсилається у разі:

- а) Відсутності боргу;
- б) Наявності податкового боргу;
- в) Подання нової декларації;
- г) Подання позову.

Кейси

Кейс 1:

У платника утворився борг. ДПС направила вимогу. Які подальші дії?

Кейс 2:

Підприємство просить розстрочення. Умови та процедура?

Завдання

- 1. Заповнити фрагмент декларації (зразок на вибір).
- 2. Визначити порядок списання безнадійного боргу.

Тема 6. Податковий контроль

Тести

- 1. Камеральна перевірка проводиться:
 - а) За місцезнаходженням підприємства;
 - б) В приміщенні ДПС;
 - в) На митниці;
 - г) У суді.
- 2. Документальна перевірка може бути:
 - а) Плановою та позаплановою;
 - б) Розважальною;
 - в) Добровільною;
 - г) Страховою.

Кейси

Кейс 1:

Платника включили до план-графіка перевірок. Які його права?

Кейс 2:

Фактична перевірка магазину без присутності керівника — правомірно чи ні?

Завдання

1. Скласти алгоритм проведення документальної перевірки.
2. Проаналізувати акт перевірки (умовний приклад).

Тема 7. Податкова відповідальність

Тести

1. Фінансова відповідальність встановлюється:

- а) КЗпП;
- б) ПКУ;
- в) Закон «Про освіту»;
- г) Митним кодексом.

2. Пеня — це:

- а) Штраф;
- б) Процент за несвоєчасну сплату;
- в) Добровільний внесок;
- г) Санкція за кримінальний злочин.

Кейси

Кейс 1:

Платник занижив зобов'язання. Як розраховується штраф?

Кейс 2:

Юридичну особу притягнуто до відповідальності за несвоєчасну подачу звітності. Обчисліть штраф.

Завдання

1. Виконати розрахунок штрафів і пені за прикладом.
2. Проаналізувати судові рішення (умовний кейс).

Тема 8. Загальнодержавні податки

Тести

1. ПДВ належить до:

- а) Прямих податків;
- б) Непрямих податків;

- в) Місцевих;
- г) Добровільних.

2. Ставка ПДФО становить:

- а) 10%;
- б) 18%;
- в) 22%;
- г) 5%.

Кейси

Кейс 1:

Підприємство продає товар за 100 000 грн. Розрахувати ПДВ.

Кейс 2:

Фізособа отримала доходи з-за кордону. Чи оподатковуються вони в Україні?

Завдання

1. Розрахувати податкові зобов'язання з ПДВ і податку на прибуток (умова надається).

2. Порівняти міжнародні підходи до непрямих податків.

Тема 9. Місцеві податки та збори

Тести

1. До місцевих податків належить:

- а) ПДВ;
- б) Єдиний податок;
- в) Акциз;
- г) Військовий збір.

2. Органи місцевого самоврядування встановлюють:

- а) Податок на прибуток;
- б) Земельний податок;
- в) ПДВ;
- г) Акциз на пальне.

Кейси

Кейс 1:

Місцева рада змінила ставку єдиного податку. Чи правомірно?

Кейс 2:

Підприємство володіє нерухомістю. Розрахуйте суму податку.

Завдання

1. Виконати розрахунок єдиного податку (для довільної групи).
2. Визначити особливості встановлення ставок місцевих податків.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття та ознаки податку.
2. Функції податків у фінансовій системі держави.
3. Предмет та метод податкового права.
4. Елементи податково-правових норм.
5. Система податкового права: загальна та особлива частини.
6. Податково-правові відносини: структура та учасники.
7. Об'єкти оподаткування: класифікація та правові особливості.
8. Платники податків: види, критерії, правовий статус.
9. Фіскальна політика держави: характеристика та значення.
10. Співвідношення податкового права з фінансовим та адміністративним правом.
11. Податкове законодавство України: система та структура.
12. Податковий кодекс України: характеристика, зміст, новели.
13. Принципи оподаткування: їх реалізація у податкових правовідносинах.
14. Підзаконні нормативні акти у сфері оподаткування.
15. Міжнародні договори щодо уникнення подвійного оподаткування.
16. Гармонізація податкового законодавства України з правом ЄС.
17. Офіційне тлумачення податкових норм.
18. Податкові пільги: поняття, види, правове регулювання.
19. Види ставок оподаткування.
20. Види податків: загальнодержавні та місцеві.
21. Система органів, що здійснюють податкове адміністрування в Україні.
22. Державна податкова служба України: структура та повноваження.
23. Функції та повноваження Державної митної служби у сфері оподаткування.
24. Інформаційні ресурси та електронні сервіси ДПС.
25. Поняття податкової інформації та доступ до неї.
26. Повноваження місцевих рад у сфері оподаткування.
27. Взаємодія податкових органів із правоохоронними органами.
28. Податкове адміністрування: сутність та завдання.
29. Єдиний рахунок платників податків.
30. Особливості роботи з великими платниками податків.
31. Права платника податків: перелік та гарантії забезпечення.
32. Обов'язки платників податків та відповідальність за їх невиконання.
33. Податкова декларація: порядок заповнення та подання.
34. Податковий облік: поняття та види.
35. Податкові консультації: порядок отримання та правове значення.
36. Податкове резидентство: критерії визначення.
37. Обчислення податкового зобов'язання.
38. Податкові агенти: статус, функції, відповідальність.
39. Реєстрація платників податків: порядок і строки.

40. Податкові повідомлення-рішення: правова природа.
41. Поняття та види податкової звітності.
42. Подання звітності в електронній формі.
43. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: адміністрування.
44. Податкове планування в межах закону.
45. Реєстри платників податків та їх ведення.
46. Податковий борг: поняття, структура, погашення.
47. Податкова вимога: підстави та порядок направлення.
48. Податкове зобов'язання та його узгодження.
49. Відстрочення та розстрочення податкових зобов'язань.
50. Електронний кабінет платника податків: можливості та функції.
51. Поняття та завдання податкового контролю.
52. Види податкових перевірок: камеральні, документальні, фактичні.
53. Підстави проведення документальних перевірок.
54. Строки проведення податкових перевірок.
55. Права посадових осіб контролюючих органів під час перевірок.
56. Оформлення результатів перевірки: акт, довідка, заперечення.
57. Документальне підтвердження податкових показників.
58. Контроль за трансфертним ціноутворенням.
59. Контроль за валютними операціями.
60. Ризик-орієнтований підхід у проведенні перевірок.
61. Поняття та склад податкового правопорушення.
62. Фінансова відповідальність: види, порядок застосування.
63. Пеня та штрафи: правова природа.
64. Адміністративна відповідальність у сфері оподаткування.
65. Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків.
66. Відповідальність посадових осіб юридичних осіб.
67. Відшкодування шкоди, завданої податковим правопорушенням.
68. Добровільне повідомлення про заниження податкових зобов'язань.
69. Податкові правопорушення у сфері ПДВ.
70. Судова практика щодо податкових спорів.
71. Податок на додану вартість: елементи, ставки, пільги.
72. Електронне адміністрування ПДВ: СЕА ПДВ.
73. Податок на прибуток підприємств: об'єкти та база оподаткування.
74. Оподаткування доходів фізичних осіб.
75. Військовий збір: правове регулювання.
76. Акцизний податок: об'єкти та ставки.
77. Екологічний податок: поняття, призначення.
78. Рентна плата: види та платники.
79. Мито: поняття, види, призначення.
80. Особливості оподаткування нерезидентів.
81. Місцеві податки та збори: класифікація та характеристика.
82. Податок на нерухоме майно: база, ставки, пільги.

83. Земельний податок: правове регулювання.
84. Транспортний податок.
85. Єдиний податок: групи платників, ставки, вимоги.
86. Туристичний збір: порядок справляння.
87. Роль органів місцевого самоврядування у встановленні місцевих податків.
88. Місцеві податкові пільги.
89. Надходження від місцевих податків у бюджет місцевих громад.
90. Особливості адміністрування місцевих податків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. ст. 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
8. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. ст. 256 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
11. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
13. Порядок повідомлення нерезидентів про взяття на облік як платників податків: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.11.2020 р. № 1054. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-2020-п#Text>.
14. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 20.04.2015 р. № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15#Text>.
15. Положення про Державну податкову службу України: Постанова

Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.

16. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. № 1130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14#Text>.

17. Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2017 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1306-17#Text>.

18. Порядок ведення єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2017 р. № 523. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-17#Text>.

19. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-п#Text>.

20. Порядок ведення обліку податків, зборів та інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесених на єдиний рахунок: Наказ Міністерства фінансів України від 23.03.2021 р. № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0667-21#Text>.

21. Порядок ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0321-21#Text>.

22. Порядок взаємодії інформаційних систем Державної податкової служби України та Державної митної служби України щодо обміну інформацією, необхідною для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, здійснення контрольних процедур щодо дотримання податкового та митного законодавства: Наказ Міністерства фінансів України від 10.06.2020 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-20#Text>.

23. Порядок застосування податковими органами заходів впливу у вигляді штрафних санкцій до юридичних осіб (крім уповноважених установ) за порушення вимог валютного законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. № 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-2021-п#Text>.

24. Порядок застосування податкової застави податковими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 16.06.2017 р. № 586. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0859-17#Text>.

25. Порядок надання узагальнюючих податкових консультацій: Наказ Міністерства фінансів України від 27.09.2017 р. № 811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1266-17#Text>.

26. Порядок надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2015 р. № 1204. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0124-16#Text>.

27. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків: Наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-15#Text>.

28. Порядок направлення податковими органами податкових вимог платникам податків: Наказ Міністерства фінансів України від 30.06.2017 р. № 610. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-17#Text>.

29. Порядок обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#n21>.

30. Порядок обміну електронними документами з контролюючими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 06.06.2017 р. № 557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17#Text>.

31. Порядок оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 21.10.2015 р. № 916. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1617-15#n7>.

32. Порядок прийняття рішень про реєстрацію/ відмову в реєстрації податкових накладних розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2019 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1245-19#Text>.

33. Порядок проведення контролюючими органами зустрічних звірок: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2010-p#Text>.

34. Порядок функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 р. № 637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17#Text>.

Додаткова література:

1. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. 2017. № 6 (11). С. 280-285.

2. Бондаренко І.М. Міркування щодо визначення суб'єктів інституту одноразового (спеціального) добровільного податкового декларування. *Право України*. 2021. № 10. С. 192-201. URL: <https://rd.ua/storage/attachments/18585.pdf>.

3. Бондаренко І.М. Особливості податкового резидентства фізичних осіб в сучасних умовах. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 32-42.

4. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М.П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 616 с.

5. Геращенко І.В. Розстрочення грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків як інструмент договірного регулювання податкових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Т. 2. С. 10-12.

6. Головашевич О.О. Концептуальна модель застосування засобів податкового примусу при забезпеченні виконання податкового обов'язку. *Право України*. 2020. № 4. С. 105-114.

7. Дуравкін П.М. Порухення строків/термінів реєстрації податкових накладних/акцизних накладних: суб'єктний склад. *Danish scientific journal. København*, 2021. № 54/2021. Vol. 2. Рр. 13-19. URL: http://www.danishjournal.com/wp-content/uploads/2021/12/DSJ_54_2.pdf.

8. Занько Б.М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 1266-1271.

9. Іванишина О.С. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: сучасний стан та напрями її вдосконалення. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/89.pdf.

10. Кобильнік Д.А. Вплив податкової політики на реалізацію регулятивної функції податкового права. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2 (15). С. 142-148.

11. Кобильнік Д.А. Загальні підходи до характеристики функцій податкового права. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2020. № 7 (35). Рр. 166-172.

12. Кобильнік Д.А. Суб'єктивна сторона податкового правопорушення: до питання визначення. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 3 (69). Т. 2. С. 49-54. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3-2_2020/10.pdf.

13. Котенко А.М. Принципи податкового законодавства як вихідні засади побудови податкової системи. *Право України*. 2020. № 4. С. 43-56.

14. Кучерявенко М.П. Природа податку як конструкції зустрічного узгодження обов'язків (на прикладі підприємств критичної інфраструктури). *Право України*. № 4. 2021. С. 167-181.

15. Оподаткування доходів фізичних осіб. Правове регулювання : наук.-практ. посіб. Д.О. Гетманцев та ін. Київ. 2017. 624 с.

16. Податкове право : підручник. За ред. Д.О. Гетманцева та М.П. Кучерявенка. Харків : Право, 2023. 464 с.

17. Тарасова А.Д., Червінська Д.І. Вирішення податкових спорів в Україні, українське законодавство та альтернативи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 410-413.

18. Фінансове право: підручник. За ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Президент України (офіційне інтернет-представництво) – <https://president.gov.ua>;
3. Офіційний сайт Урядового порталу. <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України – <https://mof.gov.ua/uk>;
5. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua>;
6. Державна митна служба України – <https://customs.gov.ua>;
7. Державна служба фінансового моніторингу України – <https://fiu.gov.ua>;
8. Судова влада України – <https://court.gov.ua>;
9. Конституційний Суд України (офіційний вебсайт) – <http://ccu.gov.ua>;
10. Європейський суд з прав людини – <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>;
11. Офіс Генерального прокурора – <https://www.gp.gov.ua>;
12. Рада національної безпеки і оборони України – <https://www.rnbo.gov.ua>;
13. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua>;
14. Єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій – <https://cabinet.tax.gov.ua/registers/ipk>;
15. Газета «Закон і Бізнес» – <https://zib.com.ua>;
16. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://nbuv.gov.ua>;
17. Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – <https://library.nlu.edu.ua>.
18. Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки. URL: <http://nplu.org>
19. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

ДОДАТОК

Шаблони процесуальних документів у податкових спорах

Директору Департаменту адміністративного оскарження
Державної податкової служби України
Антоненко І.Л.

Товариства з обмеженою відповідальністю “Едельвейс”,
14032, м. Чернігів, вул. 1-ї танкової бригади, 8

Скарга на податкові повідомлення-рішення

ТОВ “Едельвейс” не погоджується з податковими повідомленнями-рішеннями Чернігівської ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області:

від 27.12.2023 р. № 00000101 про сплату 19 000 грн 00 коп. податку на додану вартість і штрафних санкцій 2250 грн 00 коп. через неправомірність декларування відшкодування ПДВ;

від 27.12.2023 р. № 00000102 про сплату 40 000 грн 00 коп. податку на додану вартість і штрафних санкцій 2500 грн 00 коп. через невизнання від’ємного значення ПДВ у поданій раніше декларації.

Як вбачається з акта планової документальної перевірки від 25.12.2023 р. № 44, підставами для заниження грошових зобов’язань з ПДВ у період листопад 2021 року – жовтень 2023 року став висновок податкового органу стосовно того, що між ТОВ “Едельвейс” та контрагентом ТОВ “Орхідея” неможливо провести зустрічну звірку, оскільки ТОВ “Орхідея” відсутнє за місцем знаходження, у нього немає необхідних приміщень для ведення господарської діяльності, немає трудових ресурсів і транспортних засобів.

Проте реальність здійснення господарської операції підтверджується наданими представникам податкового органу, що проводили перевірку, первинними документами.

Наявність первинних документів, які зазвичай супроводжують такого роду операції, підтверджує фактичне здійснення господарських операцій і не дає підстав для сумніву в їх реальності та безтоварності.

Із висновками щодо порушення норм податкового законодавства, які викладені в акті, ми не погодились. А тому подали свої заперечення листом від 02.08.2023 р. № 38.

Листом від 05.01.2024 р. № 3472/10/08-01-15/125 Чернігівська ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області повідомила нас про результати розгляду заперечення, а саме — викладені у ньому аргументи, на думку податкового органу, не спростовують факту порушення.

Із висновками податкового органу, що викладені у листі, ми не погоджуємося.

Вважаємо, що податковим органом винесено рішення, яке не відповідає вимогам чинного законодавства України, а тому підлягає скасуванню в адміністративному порядку відповідно до вимог ст. 56 Податкового кодексу України.

Скаргу до ДПС України та позовну заяву до суду про визнання недійсними податкових повідомлень-рішень не подавали.

Рішення, прийняте за результатами розгляду скарги, просимо надіслати на податкову адресу ТОВ “Едельвейс”: 14032, м. Чернігів, вул. 1-ї танкової бригади, 8.

До скарги додаються:

- копія акта планової документальної перевірки від 25.12.2023 р. № 44;
- копії податкових повідомлень-рішень від 27.12.2023 р. № 00000101 та № 00000102;
- копія заперечення до акта, наданого листом від 02.01.2024 р. № 38;

- копія листа Чернігівської ДПП ГУ ДПС у Чернігівській області від 05.01.2024 р. № 3472/10/08-01-15/125;
- копія договору купівлі-продажу з ТОВ “Орхідея” від 30.09.2022 р. № 25;
- копії накладних на відпуск товарів від 20.10.2022 р. № 115 та від 15.11.2022 р. № 202;
- копії податкових накладних від 20.10.2022 р. № 31 та від 15.11.2022 р. № 20;
- копії платіжних інструкцій від 15.10.2022 № 328 та від 20.11.2022 р. № 379.

Директор ТОВ “Едельвейс”

ЗРАЗОК ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ ДО СУДУ

**Одеський окружний
адміністративний суд**
вул. Фонтанська дорога, 14, м. Одеса, 65021

Ім'я (найменування) позивача

_____ *поштова адреса*

_____ *телефонний номер*

_____ *адреса електронної пошти (якщо такі є)*

Ім'я представника позивача

(якщо позовна заява подається представником)

_____ *поштова адреса*

_____ *телефонний номер*

_____ *адреса електронної пошти (якщо такі є)*

Ім'я (найменування) відповідача, посада і місце служби посадової особи

_____ *поштова адреса*

_____ *телефонний номер*

_____ *адреса електронної пошти (якщо такі є)*

**Ім'я (найменування) третьої особи
(якщо такі є)**

_____ *поштова адреса*

_____ *телефонний номер*

_____ *адреса електронної пошти (якщо такі є)*

Позовна заява

(Позивач викладає обставини, за яких, на його думку, було порушено його права, свободи чи інтереси, тобто обґрунтовує свої вимоги, описує ситуації, що призвели до подання позову, з посиланням на докази, про які йому відомо і які можуть бути використані судом; за бажанням - дає свою правову оцінку цим обставинам)

На підтвердження обставин, якими обґрунтовуються позовні вимоги, позивач надає докази, а в разі неможливості - зазначає докази, які не може самотійно надати, із зазначенням причин неможливості подання таких доказів).

(Якщо позовна заява подана з пропущенням встановленого законом строку звернення до суду, то необхідно зазначити підстави, які будуть свідчити про поважність причин пропуску строку звернення до суду).

(Обґрунтування підсудності даної справи Одеському окружному адміністративному суду).

На підставі вищевикладеного, керуючись ст.ст. 2, 5, 6, 8-10, 19, 20, 159, 160, 168 КАС України, суд (зазначаються відповідні норми законодавства), -

Прошу суд:

(Зазначається зміст позовних вимог і виклад обставин, якими Ви обґрунтовуєте свої вимоги, а в разі подання позову до декількох відповідачів, - зміст позовних вимог щодо кожного з відповідачів).

Перелік документів, що додаються до заяви:

(- документ про сплату судового збору: квитанція/платіжне доручення, що підтверджують оплату судового збору, або документ(відомості), що підтверджує наявність підстав для звільнення від сплати судового збору;
- довіреність або інший документ, що підтверджує повноваження представника, якщо позовна заява подається представником;
- докази, що підтверджують позовні вимоги;
- копії позовної заяви та копії всіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб, крім випадків подання адміністративного позову суб'єктом владних повноважень.
Документи необхідно подавати згідно переліку, який вказано у заяві та з підрахованою загальною кількістю аркушів).

дата підписання позовної заяви

**підпис позивача
(або його представника)**

**Вимоги до позовної заяви
відповідно Кодексу адміністративного судочинства України**

Стаття 160. Позовна заява

У позовній заяві позивач викладає свої вимоги щодо предмета спору та їх обґрунтування.

Позовна заява подається в письмовій формі позивачем або особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Позовна заява може бути складена шляхом заповнення бланка позову, наданого судом.

На прохання позивача службовцем апарату адміністративного суду може бути надана допомога в оформленні позовної заяви.

В позовній заяві зазначаються:

- 1) найменування суду першої інстанції, до якого подається заява;
- 2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові - для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб); поштовий індекс; ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України); реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості відомі позивачу), відомі номери засобів зв'язку, офіційна електронна адреса або адреса електронної пошти;
- 3) зазначення ціни позову, обґрунтований розрахунок суми, що стягується, - якщо у позовній заяві містяться вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної оскаржуваним рішенням, діями, бездіяльністю суб'єкта владних повноважень;
- 4) зміст позовних вимог і виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги, а в разі подання позову до декількох відповідачів - зміст позовних вимог щодо кожного з відповідачів;
- 5) виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги; зазначення доказів, що підтверджують вказані обставини;
- 6) відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору - у випадку, якщо законом встановлений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору;
- 7) відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися;
- 8) перелік документів та інших доказів, що додаються до заяви; зазначення доказів, які не можуть бути подані разом із позовною заявою (за наявності), зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви;
- 9) у справах щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності суб'єкта владних повноважень - обґрунтування порушення оскаржуваними рішеннями, діями чи бездіяльністю прав, свобод, інтересів позивача;
- 10) у справах щодо оскарження нормативно-правових актів - відомості про застосування оскаржуваного нормативно-правового акта до позивача або належність позивача до суб'єктів правовідносин, у яких застосовується або буде застосовано цей акт;
- 11) власне письмове підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав.

Якщо позовна заява подається представником, то у ній додатково зазначаються відомості, визначені у пункті 2 частини п'ятої цієї статті стосовно представника.

У разі пред'явлення позову особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, в заяві повинні бути зазначені підстави такого звернення.

Якщо позовна заява подається особою, звільненою від сплати судового збору відповідно до закону, у ній зазначаються підстави звільнення позивача від сплати судового збору.

У позовній заяві можуть бути вказані й інші відомості, необхідні для правильного вирішення спору.

Стаття 161. Документи, що додаються до позовної заяви

До позовної заяви додаються її копії, а також копії доданих до позовної заяви документів відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, визначених частиною другою цієї статті.

Суб'єкт владних повноважень при поданні адміністративного позову зобов'язаний додати до позовної заяви доказ надіслання рекомендованим листом з повідомленням про вручення іншим учасникам справи, які не мають офіційної електронної адреси, копії позовної заяви та доданих до неї документів.

Юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема:

1) спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності, крім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження;

2) спорах з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;

3) спорах між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень;

4) спорах, що виникають з приводу укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних договорів;

5) за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, коли право звернення до суду для вирішення публічно-правового спору надано такому суб'єкту законом;

6) спорах щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму;

7) спорах фізичних чи юридичних осіб із розпорядником публічної інформації щодо оскарження його рішень, дій чи бездіяльності у частині доступу до публічної інформації;

8) спорах щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності;

9) спорах щодо оскарження рішень атестаційних, конкурсних, медико-соціальних експертних комісій та інших подібних органів, рішення яких є обов'язковими для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших осіб;

10) спорах щодо формування складу державних органів, органів місцевого самоврядування, обрання, призначення, звільнення їх посадових осіб;

11) спорах фізичних чи юридичних осіб щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності замовника у правовідносинах, що виникли на підставі Закону України "Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони", за винятком спорів, пов'язаних із укладенням договору з переможцем

переговорної процедури закупівлі, а також зміною, розірванням і виконанням договорів про закупівлю;

12) спорах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів охорони державного кордону у справах про правопорушення, передбачені Законом України "Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень".
(стаття 19 КАС України)

Місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні:

1) адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності;

2) адміністративні справи, пов'язані з виборчим процесом чи процесом референдуму, щодо:

оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничних виборчих комісій, дільничних комісій з референдуму, членів цих комісій; уточнення списку виборців; оскарження дій чи бездіяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори та референдум; оскарження дій чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського, селищного голови, їх довірених осіб;

3) адміністративні справи, пов'язані з перебуванням іноземців та осіб без громадянства на території України, щодо: примусового повернення в країну походження або третю країну іноземців та осіб без громадянства; примусового видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України; затримання іноземців або осіб без громадянства з метою їх ідентифікації та (або) забезпечення примусового видворення за межі території України; продовження строку затримання іноземців або осіб без громадянства з метою їх ідентифікації та (або) забезпечення примусового видворення за межі території України; затримання іноземців або осіб без громадянства до вирішення питання про визнання їх біженцями або особами, які потребують додаткового захисту в Україні; затримання іноземців або осіб без громадянства з метою забезпечення їх передачі відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію;

4) адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби щодо виконання ними рішень судів у справах, визначених пунктами 1-3 частини першої цієї статті.

2. Окружним адміністративним судам підсудні всі адміністративні справи, крім визначених частиною першою цієї статті.

Строк звернення до адміністративного суду (стаття 122 КАС України)

Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень встановлюється тримісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог. Цим Кодексом та іншими законами можуть також встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень.

Для захисту прав, свобод та інтересів особи цим Кодексом та іншими законами можуть встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду, які, якщо не встановлено інше, обчислюються з дня, коли особа дізналася або повинна була

дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів. Якщо законом передбачена можливість досудового порядку вирішення спору і позивач скористався цим порядком, або законом визначена обов'язковість досудового порядку вирішення спору, то для звернення до адміністративного суду встановлюється тримісячний строк, який обчислюється з дня вручення позивачу рішення за результатами розгляду його скарги на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень.

Якщо рішення за результатами розгляду скарги позивача на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень не було прийнято та (або) вручено суб'єктом владних повноважень позивачу у строки, встановлені законом, то для звернення до адміністративного суду встановлюється шестимісячний строк, який обчислюється з дня звернення позивача до суб'єкта владних повноважень із відповідною скаргою на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень.

Для звернення до суду у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби встановлюється місячний строк.

ЗРАЗОК ВІДЗИВУ НА ПОЗОВНУ ЗАЯВУ

Відповідач: ГУ ДПС
у Дніпропетровській області
Позивач: ТОВ «Будінвест»

ВІДЗИВ НА ПОЗОВ

**щодо скасування податкового повідомлення-рішення
ДПС вважає вимоги позивача необґрунтованими.**

1. Щодо завищення податкового кредиту

Податковий кредит сформовано позивачем за операціями, що мають ознаки фіктивності. Контрагент не подавав звітності, не мав працівників і основних засобів.

2. Щодо порушень під час перевірки

Перевірку проведено на законних підставах, наказ вручено належним чином.

На підставі викладеного ДПС просить:

Відмовити в задоволенні позову.

Дата ____

Представник: ____

ЗРАЗОК ЗАПЕРЕЧЕНЬ НА ВІДЗИВ

Позивач: ТОВ «Будінвест»

Справа №: 420/__/25

ЗАПЕРЕЧЕННЯ на відзив ГУ ДПС

1. ДПС не довела фіктивності операцій — у матеріалах справи відсутні докази відсутності постачальника.

2. Первинні документи подані позивачем повністю та відповідають вимогам Закону «Про бухгалтерський облік».

3. Верховний Суд у постанові від 30.01.2024 р. зазначив, що «наявність кримінального провадження щодо контрагента не є підставою для висновків про безтоварність операцій».

Просимо позов задовольнити.

Дата ____

Підпис: _____

ЗРАЗОК КЛОПОТАННЯ ПРО ДОЛУЧЕННЯ ДОКАЗІВ

Позивач: ТОВ «Альфа»
Суд: Київський ОАС

КЛОПОТАННЯ про долучення доказів

Просимо долучити до матеріалів справи:

1. Договори з контрагентами;
2. Акти виконаних робіт;
3. Банківські виписки.

Документи мають значення для правильного вирішення спору.

Дата: ____

Підпис: _____

ЗРАЗОК АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ

Апелянт: ТОВ «Фінанс-Груп»
Суд першої інстанції: Львівський ОАС
Рішення від: 05.11.2025 р.

АПЕЛЯЦІЙНА СКАРГА на рішення суду першої інстанції

Суд помилково встановив фактичні обставини та неправильно застосував норми ПКУ.

Підстави для скасування рішення:

1. Суд не дослідив надані платником первинні документи.
2. Суд неправильно витлумачив положення ст. 198 ПКУ.
3. Рішення суперечить практиці ВС у подібних справах.

Просимо:

1. Скасувати рішення суду першої інстанції
2. Прийняти нове рішення про задоволення позову.

Дата: ____
Підпис: _____

ЗРАЗОК КАСАЦІЙНОЇ СКАРГИ

Касаційний скаржник: ТОВ «Омега-Сервіс»

Суд: Верховний Суд

Рішення апеляції від: 12.12.2025 р.

КАСАЦІЙНА СКАРГА

Підстави касаційного оскарження: неправильне застосування норм матеріального права та істотні порушення норм процесуального права.

Обґрунтування:

1. Апеляційний суд не врахував, що висновки ДПС ґрунтуються на припущеннях.
2. Порушено принцип змагальності — суд не дав оцінки доказам позивача.
3. Неправильно застосовано ст. 44.1 ПКУ.

Просимо:

1. Скасувати рішення апеляційного суду.
2. Задовольнити позов повністю.

ЗРАЗОК КЛОПОТАННЯ ПРО ВІДКЛАДЕННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

Позивач: ТОВ «Старлайн»

КЛОПОТАННЯ про відкладення розгляду справи

У зв'язку з хворобою представника просимо відкласти розгляд справи № 420/_/25, призначений на 20.12.2025 р.

До клопотання додається медична довідка.

Дата ____

Підпис: _____

ЗРАЗОК ЗАПЕРЕЧЕНЬ НА АКТ ПЕРЕВІРКИ

ЗАПЕРЕЧЕННЯ

на акт документальної перевірки № ____ від «__» _____ 2025 р.

I. Загальна інформація

Платник податку: _____

II. Суть заперечень

1. Неправильне застосування ДПС п. 198.5 ПКУ.
2. Неповне дослідження господарських операцій.
3. Помилки у розрахунках.

III. Докази

первинні документи;

акти звірок;

банківські виписки;

листування з контрагентами.

IV. Висновок

Просимо виключити пункти акту як необґрунтовані.

ЗРАЗОК ЗАПИТУ ДО ДПС ПРО НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

ЗАПИТ

про надання інформації та копій матеріалів перевірки

На підставі Закону «Про доступ до публічної інформації» просимо надати:

1. копію акта перевірки;
2. копії документів, на підставі яких зроблено висновки;
3. інформацію щодо підстав проведення перевірки.

ПРИКЛАДИ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАЛИШЕННЯ СКАРГИ БЕЗ ЗАДОВОЛЕННЯ

ТОВ «К»

Проведеною камеральною перевіркою встановлено, що у зв'язку з наявністю податкового боргу станом на кожне перше число місяця протягом двох послідовних кварталів, контролюючим органом прийнято рішення про виключення з реєстру платників єдиного податку.

Позиція платника податку

Платник податків просив скасувати оскаржене рішення, оскільки вважає, що при його прийнятті контролюючим органом не враховано вимоги підпункту 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України (далі – Кодекс) щодо звільнення від передбаченої цим Кодексом відповідальності, зокрема за порушення термінів сплати податків, у разі відсутності можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Результати розгляду скарги

Підпунктом 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу встановлено, що у разі відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої цим Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні. Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, та перелік документів на підтвердження, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.07.2022 № 225 (далі – Порядок). Платником податків заява щодо відсутності можливості виконання свого податкового обов'язку та копії відповідних документів згідно з Порядком до контролюючого органу не подавались, таким чином неможливість виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, платником податків не підтверджено.

Відповідно до пункту 299.10 ст. 299 Кодексу реєстрація платником єдиного податку є безстроковою та може бути анульована шляхом виключення з реєстру платників єдиного податку за рішенням контролюючого органу, зокрема, у разі наявності податкового боргу у розмірі, що перевищує суму, визначену абзацом третім пункту 59.1 статті 59 цього Кодексу, на кожне перше число місяця протягом двох послідовних кварталів. Згідно з пунктом 299.11 статті 299 Кодексу у разі виявлення відповідним контролюючим органом під час проведення перевірок порушень платником єдиного податку першої - третьої груп вимог, встановлених цією главою, анулювання реєстрації платника єдиного податку першої - третьої груп проводиться за рішенням такого органу, прийнятим на підставі акта перевірки, з першого числа місяця, наступного за кварталом, в якому допущено порушення. Таким чином, у зв'язку з наявністю у платника податків податкового боргу станом на кожне перше число місяця протягом двох послідовних кварталів, контролюючим органом прийнято рішення про виключення з реєстру платників єдиного податку.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС залишено скаргу платника податків без задоволення.

**ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ,
ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС
ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:**

ТОВ «Ф»

За результатами проведеної контролюючим органом камеральної перевірки ТОВ «Ф» встановлено факти несвоєчасної сплати платником податків узгоджених податкових зобов'язань з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, із затримкою до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, та винесене податкове повідомлення-рішення (далі – ППР) про застосування штрафу у розмірі 50%, на підставі пункту 124.3 статті 124 Податкового кодексу України, за діяння, вчинені умисно.

Позиція платника податку

Платник податків просить скасувати вищезазначене ППР, оскільки вважає, що воно прийнято з порушенням норм законодавства.

Результати розгляду скарги

Доказами умислу мають бути фактичні дані, що підтверджують наявність діяння платників спрямованих на створення умов для невиконання податкових зобов'язань. Необхідність збирання доказів, що може підтвердити наявність умисного вчинення податкового правопорушення, не може бути встановлено під час проведення камеральної перевірки платника податків. Така позиція викладена в листі ДПС України «Щодо визначення вини платника податку, контролюючих органів та/або їх посадових (службових) осіб, інших суб'єктів та умисності діяння у податкових правопорушеннях» від 31.12.2020 № 24242/7/99-00-20- 01-02-07, яка підтверджується результатами науково-технічних досліджень проведених Університетом ДФС України на підставі наказу МФУ від 24.12.2020 № 811 та технічному завданні на виконання ННТР «Практичне застосування концепції вини платника податків за вчинене правопорушення в діяльності ДПС». Крім того, зазначена позиція викладена в постанові Верховного Суду від 03.08.2023 у справі № 520/22505/21 щодо правомірності застосування приписів пункту 124.3 статті 124 Податкового кодексу України та нарахування штрафних санкцій у розмірі 50 відсотків від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) грошового зобов'язання. Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

**ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ
ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:**

ТОВ «Ц»

За результатами камеральної перевірки уточнюючої податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) за 2022 рік встановлено, що сума податкового зобов'язання з орендної плати за земельну ділянку, зазначена ТОВ «Ц» у вищезазначеній уточнюючій податковій декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) за 2022 рік є нижчою, ніж визначено за результатами камеральної перевірки за січень – грудень 2022 року, у т.ч. березень – грудень 2022 року. Земельна ділянка розташована у м. Києві.

Позиція платника податку

Платник податків просив скасувати оскаржене податкове повідомлення – рішення (далі - ППР), оскільки вважає, що згідно з вимогами чинного законодавства, тимчасово на період з 01.03.2022 по 31.12.2022, не нараховується та не сплачується плата на землю за земельні ділянки, на яких ведуться (велись) бойові дії.

Результати розгляду скарги

Як свідчать обставини справи, з 06.05.2023 Законом України від 11.04.2023 № 3050-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно», внесені зміни до Податкового кодексу України, зокрема до підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України. Так, відповідно до п.п. 69.14 п. 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України, зокрема за період з 1 січня 2022 року до 31 грудня 2022 року не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї)), що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України, та перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних осіб, та за період з 1 березня 2022 року до 31 грудня 2022 року – в частині земельних ділянок, що перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309, із змінами і доповненнями (далі – Перелік). Як свідчать обставини справи, ТОВ «Ц» занижено податкові зобов'язання з орендної плати за земельні ділянки, за січень – грудень 2022 року, у т.ч. березень – грудень 2022 року. При цьому, орендована земельна ділянка розташована у місті Києві, а вся територія міста Києва включена до територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, що занесені до Переліку. Враховуючи вищевикладене, ППР, з урахуванням змін, внесених Законом України від 11.04.2023 № 3050-IX до Податкового кодексу України, підлягає скасуванню.

Враховуючи вищевикладене, вказане ППР, з урахуванням змін, внесених Законом № 3050-IX, рішенням ДПС скасовано.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАЛИШЕННЯ СКАРГИ БЕЗ ЗАДОВОЛЕННЯ:

Фізична особа – платник податків

На підставі даних наданих Головним сервісним центром МВС України, що міститься в ІКС «Податковий блок», Скаржнику, як власнику легкового автомобіля марки BMW X7M50d, об'єм двигуна - 2993 куб. см., тип палива – дизель, 2021 року випуску, дата реєстраційної дії - 01.04.2023, контролюючим органом проведено нарахування транспортного податку з фізичних осіб на 2023 рік у розмірі 18750,00 гривень.

Позиція платника податку

Платник податків не погоджується з нарахуванням транспортного податку, аргументуючи, що вартість придбаного автомобіля не перевищує 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Результати розгляду скарги

Відповідно до п.п. 267.2.1 п. 267.2 ст. 267 Податкового кодексу України об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. При цьому, така вартість визначається виходячи з марки, моделі, року випуску, об'єму циліндрів двигуна, типу пального станом на 1 січня податкового (звітного) року. Згідно з п. 267.4 ст. 267 Податкового кодексу України ставка податку встановлюється з розрахунку на

календарний рік у розмірі 25000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті. Водночас, за об'єкти оподаткування, придбані протягом року, податок сплачується пропорційно кількості місяців, які залишилися до кінця року, починаючи з місяця, в якому проведено реєстрацію транспортного засобу (пп. 267.6.6 п. 267.6 ст. 267 Податкового кодексу України). Відповідно до «Переліку легкових автомобілів, які підлягають оподаткуванню транспортним податком у 2023 році», легковий автомобіль BMW X7M50d, з характеристиками: 2021 року випуску, об'єм двигуна - 2993 куб.см., тип палива – дизель, є об'єктом оподаткування транспортним податком протягом 3 років з року випуску. Разом з тим, оскільки дата реєстраційної дії придбаного автомобіля - 01.04.2023, то Скаржник є платником податку за 9 місяців 2023 року.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС залишено скаргу платника податків без задоволення.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:

Фізична особа – платник податків

На підставі даних ІКС «Податковий блок» за фізичною особою, як за власником, обліковується земельна ділянка, із цільовим призначенням - для ведення товарного сільськогосподарського виробництва. За відсутності інформації щодо перебування земельної ділянки у 2022 році в оренді (суборенді), емфітевзис або іншому користуванні, контролюючим органом, керуючись положенням п. 170.14 ст. 170 Податкового кодексу України, визначено суму мінімального податкового зобов'язання з податку на доходи фізичних осіб за 2022 рік та винесено податкове повідомлення – рішення.

Позиція платника податку

Скаржником зазначено, що відповідно до договору від 25.11.2014, який зареєстровано в Державному реєстрі речових прав, земельна ділянка знаходиться в оренді у СФГ, а тому платником мінімального податкового зобов'язання є орендар.

Результати розгляду скарги

Порядок особливості визначення загального мінімального податкового зобов'язання (далі - МПЗ), зокрема, для власників земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь встановлено п. 170.14 статті 170 Податкового кодексу України, відповідно до пп. 170.14.2 якого у разі передачі таких земельних ділянок в оренду (суборенду), емфітевзис або інше користування на підставі договорів, укладених та зареєстрованих відповідно до законодавства, їх розмір враховується при визначенні загального мінімального податкового зобов'язання орендарів, користувачів на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) таких земельних ділянок у порядку, встановленому цим Кодексом. Згідно з пп. 170.14.3 п. 170.14 ст. 170 Податкового кодексу України МПЗ обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Державного земельного кадастру та/або на підставі оригіналів чи належним чином засвідчених копій відповідних документів платника податків, зокрема документів, що підтверджують право власності/користування. В ході розгляду скарги, ГУ ДПС листом повідомлено, що на підставі поданої Скаржником заяви та копій документів, та керуючись положенням пп. 170.14.6 п. 170.14. ст. 170 Податкового кодексу України, проведено звірку щодо нарахування МПЗ, з внесенням інформації до ІКС «Податковий блок» про надання земельної ділянки, що перебуває у власності Скаржника в оренду.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:

ТОВ «М»

За результатами проведеної перевірки контролюючим органом застосовано до платника податків пеню за порушення строку розрахунку у сфері зовнішньоекономічної діяльності, а саме: несвоєчасне отримання товару по зовнішньоекономічному контракту.

Позиція платника податку

Платник податків вважає, що пеня застосована неправомірно та просив скасувати оскаржене податкове повідомлення-рішення, оскільки контролюючий орган не врахував момент фактичного перетину товаром митного кордону України.

Результати розгляду скарги

Відповідно до абзацу чотирнадцятого статті 1 Закону України від 16.04.1991 № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Закон № 959) імпорту (імпорту товарів) - купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами. Момент здійснення експорту (імпорту) - момент перетину товаром митного кордону України або переходу права власності на зазначений товар, що експортується чи імпортується, від продавця до покупця (абзац тридцять восьмий статті 1 Закону № 959. Тобто, момент перетину товаром митного кордону України не ставиться у залежність від необхідності проходження всіх процедур митного оформлення даного товару, завершення яких дає право для подальшого їх використання власником на вільний розсуд, а визначальним є початковий момент перебування товару під митним контролем - момент фізичного перетину товаром митного кордону держави. Отже, моментом вчинення імпортової операції, зокрема моментом поставки товару за такою операцією, для застосування статті 13 Закону № 2473, є момент фактичного перетину товаром митного кордону України. Під час здійснення процедури адміністративного оскарження ТОВ «М» надано документальне підтвердження фактичного перетину товаром митного кордону України без порушення граничних строків розрахунків за окремими операціями з імпорту товарів по зовнішньоекономічному контракту. Крім того, аналогічна правова позиція викладена у постановках Верховного Суду від 23.04.2020 № 809/1791/13-а, від 09.07.2020 № 814/3437/15, від 16.11.2021 № 826/9607/16, від 08.07.2022 № 810/1660/16, від 26.06.2023 № 803/555/17.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:

ТОВ «Т»

За результатами проведеної перевірки контролюючим органом зменшено суму бюджетного відшкодування ПДВ, оскільки платником податків не нараховано відповідно до п.п. «г» п. 198.5 ст. 198 Податкового кодексу України податкових зобов'язань з податку на додану вартість на вартість товару з ознаками браку (встановлено за результатами проведеної інвентаризації на поточну дату) та які використовуються в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку.

Позиція платника податку

Платник податків просив скасувати оскаржуване податкове повідомлення-рішення, оскільки вважає, що ним було правильно відображено результати проведення інвентаризації у звітному періоді, в якому була закінчена інвентаризація.

Результати розгляду скарги

Згідно з п.п. 20.1.9 п. 20.1. ст. 20 Податкового кодексу України контролюючі органи мають право вимагати під час проведення перевірок від платників податків, що перевіряються, проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки з використанням інформації та документів щодо результатів такої інвентаризації за наслідками таких перевірок або під час наступних заходів податкового контролю. Водночас, відповідно до п. 3 розділу IV Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 №879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за №1365/26142, із змінами та доповненнями (далі – Положення № 879), результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація. Отже, наявність товару з ознаками браку, встановлена за результатами інвентаризації, проведеної станом на поточну дату, не можуть слугувати достатнім підтвердженням наявності таких бракованих товарів у платника податків у періоді, що перевіряється. Таким чином, результати проведеної у ході перевірки інвентаризації можуть бути враховані контролюючим органом при перевірці даних податкової звітності з ПДВ за період, у якому було проведено інвентаризацію, тобто за поточний звітний період. Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАЛИШЕННЯ СКАРГИ БЕЗ ЗАДОВОЛЕННЯ:

ТОВ «Ю»

За результатами проведеної перевірки контролюючим органом встановлено неправомірне застосування пониженої ставки податку при виплаті дивідендів на користь нерезидента.

Позиція платника податку

Платник податків просив скасувати оскаржене податкове повідомлення-рішення, оскільки вважав його необґрунтованим та таким, що суперечить вимогам чинного законодавства України з огляду на те, що ТОВ «Ю» правомірно утримано з дивідендів нерезидента податок з доходу нерезидента за ставкою 5% відповідно до Конвенції.

Результати розгляду скарги

Відповідно до п.п. 141.4.2 п. 141.4 ст. 141 Податкового кодексу України, резидент або постійне представництво нерезидента, що здійснюють на користь нерезидента або уповноваженої ним особи (крім постійного представництва нерезидента на території України) будь-яку виплату з доходу з джерелом його походження з України, отриманого таким нерезидентом від провадження господарської діяльності (у тому числі на рахунки нерезидента, що ведуться в національній валюті), утримують податок з таких доходів, зазначених у підпункті 141.4.1 цього пункту, за ставкою в розмірі 15 відсотків (крім доходів, зазначених у підпунктах 141.4.3- 141.4.6 та 141.4.11 цього пункту) їх суми та за їх рахунок, який сплачується до бюджету під час такої виплати, якщо інше не передбачено положеннями міжнародних договорів України з країнами резиденції осіб, на користь яких здійснюються виплати, що набрали чинності. Контролюючим органом отримано лист від компетентного органу нерезидента та перевіркою встановлено, що ТОВ «Ю» здійснювало свою діяльність в Україні через постійне представництво у вигляді постійного місця

діяльності. Отже, враховуючи, що нерезидент не зареєстрував в Україні постійного представництва, а скаржником сплачено доходи у вигляді дивідендів не на користь постійного представництва, а безпосередньо на користь нерезидента, при виплаті дивідендів скаржник повинен утримати з суми такого доходу податок на доходи нерезидентів за ставкою 15%.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС скаргу платника податків залишено без задоволення.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:

ТОВ «Р»

За результатами проведеної перевірки контролюючим органом встановлено порушення вимог пп.134.1.1 п.134.1 ст.134 Податкового кодексу України, в результаті чого занижено інші доходи на суму отриманих коштів від контрагентів-покупців відповідного задокументованого обсягу товарно-матеріальних цінностей (далі – ТМЦ), що свідчить про нереальність продажу ТМЦ.

Позиція платника податку

Платник податків просить скасувати оскаржене податкове повідомлення-рішення, оскільки вважає його необґрунтованим та таким, що суперечить вимогам чинного законодавства України з огляду на те, що ТОВ «Р» здійснено реалізацію ТМЦ та отримано економічну вигоду у вигляді доходу від реалізації, що відображено у бухгалтерському обліку.

Результати розгляду скарги

Чинне законодавство, зокрема, Податковий кодекс України не встановлює обов'язок продавця перевіряти відомості щодо декларування контрагентами-покупцями своїх зобов'язань, у тому числі з ПДВ, виконання ними таких зобов'язань перед бюджетом та наявність чи відсутність ознак фіктивності фірм, ймовірність чи реальність проведення контрагентом транзитних фінансових операцій, спрямованих на здійснення операцій з надання податкової вигоди третім особам, наявність у контрагента складських приміщень, людських ресурсів, подальший рух та використання проданих ТМЦ. Перевіркою не було доведено, що отримані кошти за реалізовані товари на користь контрагентів-покупців мають ознаки іншого доходу платника, тому такі кошти є оплатою за вартість поставлених ТМЦ у розумінні Податкового кодексу України. Жодних порушень щодо не включення отриманих коштів до складу доходів та податкових зобов'язань з ПДВ податковим органом доведено не було. Аналогічні висновки також підтверджуються позицією судових органів (постанови Верховного суду України від 27.02.2018 у справі № 813/1766/17, від 27.02.2018 у справі № 802/1853-16-а).

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

ПРИКЛАД ПОДАННЯ СКАРГИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ, ЗА РОЗГЛЯДОМ ЯКОЇ ДПС ПРИЙНЯТО РІШЕННЯ ПРО ЗАДОВОЛЕННЯ СКАРГИ:

ТОВ «Н»

За результатами проведеної перевірки контролюючим органом відмовлено платнику податків у бюджетному відшкодуванні податку на додану вартість (далі – ПДВ) на поточний рахунок платника у банку з огляду на те, що Податковим кодексом України не передбачено включення до складу від'ємного значення звітного (податкового) періоду, яке підлягає бюджетному відшкодуванню, податкового кредиту попередніх звітних (податкових) періодів (тобто, без урахування рядка 16 Декларації).

Позиція платника податку

Платник податків просив скасувати оскаржуване податкове повідомлення-рішення, оскільки вважає, що при розрахунку різниці між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду враховується увесь обсяг податкового кредиту. Крім того, зазначає, що вимогами податкового законодавства не встановлено особливостей та хронології відображення від'ємного значення ПДВ звітного (податкового) періоду в Додатках 2 та 3 до Декларації з ПДВ.

Результати розгляду скарги

Контролюючим органом не враховано, що сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду (п. 200.1 ст. 200 Податкового кодексу України). Таким чином, при розрахунку різниці між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду враховується увесь обсяг податкового кредиту, зазначений у рядку 17 Декларації з ПДВ, до складу якого входить, у тому числі, сума від'ємного значення попереднього звітного періоду. Водночас, Порядком заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість (затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29.01.2016 за №159/28289, із змінами та доповненнями, далі – Порядок № 21) при здійсненні такого обрахунку не передбачено вимог щодо черговості врахування від'ємного значення поточного звітного (податкового) періоду в погашення податкових зобов'язань такого звітного (податкового) періоду. Якщо в результаті розрахунку значення різниці між сумою податкових зобов'язань і податкового кредиту отримано від'ємне значення, то таке від'ємне значення звітного (податкового) періоду може бути, зокрема, заявлене до бюджетного відшкодування або зараховане до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду. Також, контролюючим органом не враховано правову позицію Верховного Суду, викладену, зокрема, у постанові від 27.01.2022 (справа № 640/23180/19), відповідно до якої ані Податковим кодексом України, ані Порядком № 21 не встановлено особливостей та хронології відображення від'ємного значення податку на додану вартість звітного (податкового) періоду в Додатках 2 та 3 до Декларації. Платник податку при заповненні як Додатка 2, так і таблиці 2 Додатка 3 до Декларації має право самостійно визначати послідовність відображення від'ємного значення податку на додану вартість звітного (податкового) періоду та суми бюджетного відшкодування в розрізі періодів виникнення таких сум.

Враховуючи вищевикладене, рішенням ДПС задоволено скаргу платника податків.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Серія: Навчально-методичні посібники

Сірко Р.Б., Соцька А.М., Соцький А.М., Мельничук Р.В.

ПОДАТКОВЕ ПРАВО
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Папір офсетний. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 5,34. Зам. № 6. Тираж 50 прим.
Виготівник: ПВКФ «Технодрук»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1841 від 10.06.2004 р.
58000, м. Чернівці, вул. І. Франка, 20, оф.18, тел. (0372) 55-05-85